

Handläggare
Emma Liljenberg
Telefon: 08-508 08 351

Till
Kungsholmens stadsdelsnämnd

Verksamhetsplan 2018 för Kungsholmens stadsdelsnämnd

Förslag till beslut

1. Stadsdelsnämnden godkänner Verksamhetsplan 2018 inklusive budget och tillhörande bilagor och överlämnar den till kommunstyrelsen.
2. Stadsdelsnämnden fastställer resultatenheter i enlighet med blankettbilaga, bilaga 1.
3. Stadsdelsnämnden fastställer internpriser för 2018 i enlighet med bilaga 2.
4. Stadsdelsnämnden fastställer prestationsbilaga, bilaga 3.
5. Stadsdelsnämnden godkänner plan för internkontroll med väsentlighets- och riskanalys 2018 i enlighet med bilaga 4.
6. Stadsdelsnämnden begär budgetjustering om sammanlagt 9,5 mkr för klimatinvesteringar i enlighet med bilaga 5.
7. Stadsdelsnämnden begär budgetjustering om 1,5 mkr för Giftfri förskola enligt bilaga 6.
8. Stadsdelsnämnden godkänner kompetensförsörjningsplan 2018 i enlighet med bilaga 7.
9. Stadsdelsnämnden godkänner omslutningsförändringar om 325,0 mnkr.

Maria M Laxvik
Stadsdelsdirektör

Kungsholmens stadsdelsnämnd

08-508 08 351

kungsholmen@stockholm.se

stockholm.se

Innehållsförteckning

Inledning	4
1. Ett Stockholm som håller samman	8
1.1 Alla barn i Stockholm har goda och jämlika uppväxtvillkor.....	8
1.2 Tidiga sociala insatser skapar jämlika livschanser för alla	11
1.3 Stockholm är en stad med levande och trygga stadsdelar	15
1.4 Stockholm är en stad med högt bostadsbyggande där alla kan bo	18
1.5 Stockholm har ett rikt utbud av idrott och fritid som är tillgängligt för alla	19
1.6 Alla stockholmare har nära till kultur och eget skapande	20
1.7 Alla äldre har en trygg ålderdom och får en äldreomsorg av god kvalitet	21
2. Ett klimatsmart Stockholm	26
2.1 Energianvändningen är hållbar	26
2.2 Transporter i Stockholm är miljöanpassade	27
2.3 Stockholm har en hållbar mark- och vattenanvändning	27
2.4 Stockholms kretslopp är resurseffektiva	28
2.5 Stockholms miljö är giftfri	29
2.6 Inomhusmiljön i Stockholm är sund	30
3. Ett ekonomiskt hållbart Stockholm	31
3.1 Stockholm är en världsledande kunskapsregion.....	31
3.2 Stockholm är en företagsvänlig stad	32
3.3 Fler jobbar, har trygga anställningar och försörjer sig själva	32
3.4 I Stockholm är det enkelt att utbilda sig genom hela livet	34
3.5 Stockholms stads ekonomi är långsiktigt hållbar	34
4. Ett demokratiskt hållbart Stockholm	36
4.1 Stockholm är en jämställd stad där makt och resurser fördelas lika	36
4.2 Stockholms stad är en bra arbetsgivare med goda arbetsvillkor	37
4.3 Stockholm är en stad som lever upp till mänskliga rättigheter och är fritt från diskriminering	40
4.4 Stockholm är en stad som respekterar och lever upp till barnets rättigheter i enlighet med FN:s barnkonvention	41
4.5 Stockholm är en stad där ingen behöver vara rädd för våld	42
4.6 Stockholm är en tillgänglig stad för alla	44
4.7 Stockholm är en demokratisk stad där invånarna har inflytande.....	46

4.8 Offentlig upphandling utvecklar staden i hållbar riktning	48
Uppföljning av ekonomi.....	49
Nämndens ekonomiska förutsättningar	49
Investeringar.....	52
Försäljningar av anläggningstillgångar	52
Resultatenheter	53
Verksamhetsprojekt (driftprojekt).....	53
Budgetjusteringar	53
Omslutningsförändringar.....	54
Medel för lokaländamål.....	54
Övriga ekonomiska redovisningar.....	54
Kvalitetsarbete.....	54
Övrigt.....	55

Inledning

Styrning och uppföljning

Budgeten är det övergripande och överordnande styrdokumentet för stadens nämnder.

Nämndens specifika mål konkretiserar kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet och beskriver vilket resultat som ska uppnås (förväntat resultat). Nämnden fastställer egna indikatorer för att mäta hur nämnden uppfyller sina mål. Aktiviteter tas fram för att bidra till måluppfyllelsen. Underlag till måluppfyllelse är nämndens egna indikatorer, kommunfullmäktiges indikatorer, brukarundersökningar och övriga uppföljningar, samt resultatet av de aktiviteter som genomförts.

Kungsholmens stadsdelsområde

Stadsdelsområdet består av stadsdelarna Kungsholmen, Stadshagen, Kristineberg, Fredhäll, Marieberg, Lilla Essingen och Stora Essingen.

Invånarna i stadsdelsområdet skattar själv sin hälsa som god och har en hög medellivslängd. Sysselsättningsnivån är hög och andelen bidragstagare är låg. Valdeltagandet är högt.

Inom Kungsholmens stadsdelsområden finns det cirka 80 hektar parkmark, vilket innebär cirka 12 kvadratmeter per invånare. Förvaltning och utveckling av parkerna sker i enlighet med nämndens parkplan.

Befolkningsprognos år 2017 och 2020:

Område	År	0 år	1-5	6-15	16-19	20-34	35-64	65-79	80-89	90-	Totalt
Kungsholmen	2017	1130	3900	4723	1505	20263	28041	8522	1934	690	70708
	2020	1158	3665	5021	1741	19411	28337	9055	2125	633	71146

Den snabba befolkningsökningen från decenniets första halva avtar men totalt ökar befolkningen på Kungsholmen. Antalet barn i förskoleåldern förväntas minska med 235 under de kommande tre åren. Befolkningen över 80 år ökar istället.

Nämndens ansvar

Stadsdelsnämnderna ansvarar för kommunal förskoleverksamhet, äldreomsorg, stöd och service till personer med funktionsnedsättning, individ- och familjeomsorg, socialpsykiatri, kultur och fritid för barn och unga, ekonomiskt bistånd, arbetsmarknadsåtgärder samt lokal demokrati. Stadsdelsnämnderna ansvarar också för parkmiljöarbete samt konsumentvägledning.

De förtroendevalda i stadsdelsnämnden är utsedda av kommunfullmäktige och mandatfördelningen speglar kommunfullmäktiges sammansättning. Stadsdelsnämnden har tre råd, pensionärsrådet, rådet för funktionshinderfrågor och ungdomsrådet.

Kommunfullmäktige har beslutat om en nettobudget för stadsdelsnämnden för 2018 om 1 176,7 mnkr. Nämndens verksamheter anpassas kontinuerligt efter behov och efterfrågan. Ansvariga chefer säkerställer att verksamheterna når uppställda mål och att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete. Genom att tydliggöra och stimulera medarbetarskapet ges medarbetarna inflytande och stort eget ansvar. Arbetsmiljön ska präglas av ett inkluderande

synsätt och diskriminering motverkas aktivt.

Genomgående i verksamhetsplanen tas hänsyn till samtliga diskrimineringsgrunder och det innebär att förvaltningen i text inte särskiljer exempelvis flickor och pojkar, kvinnor och män.

Samverkan med andra nämnder och bolag

Kungsholmens stadsdelsnämnd samverkar med andra stadsdelsnämnder, facknämnder och bolagsstyrelser inom Stockholms stad, exempelvis gällande krishantering, bostadsbyggande och äldreboendeplanering.

Nämnden samverkar med Norrmalm och Östermalm kring parkmiljö, ensamkommande barn, försörjningsstöd, ungdomsmottagningen, budget- och skuldrådgivning, konsumentvägledning och tillsyn av alkohol- och tobaksförsäljning. Samverkan sker med Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen-rehab, Jobbtorg Resurs och Landstinget inom Samordningsförbundet Stockholms stad.

Samverkan sker avseende bland annat säkerhetsarbete och krishantering tillsammans med civilsamhället och polis.

Förskoleavdelningen

Kungsholmens 33 kommunala förskolor kommer från årsskiftet att vara organiserade i 5 förskoleområden. I förskolorna är cirka 2 000 barn inskrivna och där arbetar drygt 400 pedagoger. Cirka 95 procent av alla barn i åldern 2-5 år är inskrivna i förskolorna inom Kungsholmens stadsdelsområde (cirka 55 % av barnen går i kommunala förskolor, övriga går i fristående förskolor). Inom stadsdelsområdet finns två öppna förskolor och två parklekar.

Inom förskoleavdelningen finns även två kommunövergripande verksamheter:

- Stockholms habiliteringsenheter, erbjuder intensivträning för förskolebarn med motorisk funktionsnedsättning samt fortbildning för stadens förskolepersonal
- Havet, förskola för döva barn och barn med hörselnedsättning

Prioriterade områden under 2018 är likvärdighet av förskolornas kvalitet och pedagogiska miljö, barnens språkliga utveckling samt utveckling av digitala verktyg som en naturlig del i lek och lärande.

Antalet barn i förskoleåldern minskade under 2017 och befolkningsprognosen visar på en fortsatt minskning under kommande år. Det kräver en medveten lokalstrategi och verksamheter med hög kvalitet.

Socialtjänstavdelningen

Socialtjänstavdelningens uppdrag är att vara ett skyddsnät och en garanti för att de som bor eller vistas i stadsdelsområdet får den hjälp och det stöd de behöver i socialt utsatta situationer. Avdelningen ansvarar för myndighetsutövning kring ansökningar om sociala stödinsatser och för ett antal utförarenheter inom funktionshinderområdet, arbetsmarknadsområdet, socialpsykiatriområdet samt inom prevention och familjebehandling.

I november 2017 finns det 154 pågående barnärenden på familjeenheten. 30 av dessa barn och unga är placerade genom insatser via socialtjänsten. Under året kommer enheten att arbeta med barns delaktighet.

I november 2017 är det 123 personer som har kontakt med vuxenenheten gällande

missbruksproblematik. Inom socialpsykiatri är den vanligast förekommande insatsen boendestöd. Under året ska verksamheten arbeta med barnperspektiv inom utredningar som rör vuxna. Vuxenenheten arbetar även med ärenden rörande våld i nära relationer.

Kungsholmens stadsdelsnämnd samverkar med Norrmalm och Östermalm kring ensamkommande barn. I november 2017 har enheten kontakt med 278 barn. Alla barn och unga är placerade genom insatser via socialtjänsten.

Personer med funktionsnedsättning får stöd utifrån sina behov med målsättningen att de ska kunna leva ett så självständigt liv som möjligt. Vid enheten för personer med funktionsnedsättning är 470 personer aktuella i november 2017. Nämnden ansvarar för sju gruppboendestäder och två serviceboendestäder som drivs i egen regi samt Kungsholmens och Kristinebergs gruppboendestad som drivs på entreprenad.

För området socialpsykiatri finns tre stödboenden och en boendestödsverksamhet. En sysselsättningsenhet som ansvarar för daglig verksamhet för personer med funktionsnedsättning och sysselsättningsverksamheter för personer med psykisk funktionsnedsättning är uppdelad på mindre enheter runt om i stadsdelsområdet. I oktober 2017 fanns sammanlagt 84 brukare i verksamheterna. Nämnden ansvarar även för en enhet för personlig assistans, ledsagning och avlösning.

Arbetet med att höja och säkra kvaliteten inom utförarverksamheterna fortsätter under 2018 med implementering av förtydligade processbeskrivningar, rutiner och arbetsinstruktioner. Enheterna kommer även att arbeta med hälsofrämjande insatser under året.

Under 2017 har 34 nyanlända anvisats till stadsdelsnämnden. Under 2018 ska förvaltningen erbjuda socialt stöd under etableringen och ta fram former för hur nyanlända Kungsholmsbor kan mötas på bästa sätt genom ett samarbete med innerstadsstadsdelarna.

Prioriterade områden för 2018 är bland annat att öka tryggheten i stadsdelsområdet, att förstärka stödet till utsatta för våld i nära relationer samt att utveckla kvaliteten i utförarverksamheterna.

Äldreomsorgsavdelningen

Stadsdelsnämndens ansvar för äldreomsorgen omfattar myndighetsutövning, d.v.s. utredning och beställning av insatser för den enskilde, vård- och omsorgsboende, korttidsvård, servicehus, hemtjänst, dagverksamhet och sociala träffpunkter. Ansvaret omfattar även den kommunala hälso- och sjukvården inom särskilda boendeformer.

Nämnden har ansvar för fyra vård- och omsorgsboenden; Serafen, Alströmerhemmet, Solbacken och S:t Erik. Serafen drivs i egen regi medan övriga drivs på entreprenad. Inom stadsdelsområdet finns även Stockholms sjukhem, Marieberg och Herden som drivs i privat regi.

Pilträdet, Fridhemmets servicehus och Kungsholmens hemtjänst drivs i egen regi. Kungsholmens hemtjänst drivs i egen regi. Antalet privata hemtjänstutförare har minskat. I dagsläget finns det totalt 62 valbara utförare varav 37 för närvarande har kunder på Kungsholmen.

Gläntans dagverksamhet är belägen inom Pilträdet servicehus, Lidnersgården på Solbackens vård- och omsorgsboende och Baltzar träfflokal i samma fastighet som Serafens vård- och omsorgsboende.

Inom beställarenheten finns tre äldreкурatorer samt teamet Tryggt mottagande i hemmet.

Antal äldre som har insatsen vård- och omsorgsboende, inklusive korttidsboende uppgick i oktober till 430 personer. 92 personer hade insatsen servicehus, 937 personer hade hemtjänstinsatser och 60 personer hade insatsen dagverksamhet.

Prioriterade områden för 2018 är bland annat att fortsätta förbättra mat och måltidssituationen samt öka den enskildes delaktighet, framför allt inom vård- och omsorgsboende.

Uppföljningen av nämndmålen om delaktighet, mat och måltidssituationen samt trygghet ska fördjupas.

Parkmiljöavdelningen

Parkmiljöavdelningen norra innerstaden är gemensam för Kungsholmens, Norrmalms och Östermalms stadsdelsnämnder, organiserad inom Norrmalms stadsdelsförvaltning. Nämnden ansvarar för bland annat skötsel, underhåll och investeringar i parker, parkvägar, grönområden, lekplatser och plaskdammar.

Stadsdelsnämnden är remissinstans i stadsmiljöfrågor och parkmiljöavdelningen deltar i stadsbyggnadskontorets, exploateringskontorets och trafikkontorets arbete med stadsutvecklingen. I samverkan med berörda förvaltningar utvecklas dialogen med medborgare och företrädare för olika organisationer och grupper när det gäller utveckling av parker, naturområden och övrig stadsmiljöverksamhet. Parkmiljöavdelningen är en länk från invånare och företagare till stadens fackförvaltningar och förtroendevalda i samhällsplaneringsfrågor.

KF:s inriktningsmål:

1. Ett Stockholm som håller samman

Ett Stockholm som håller samman innebär en sammanhållen och tillgänglig stad för alla. Den offentliga välfärden ger förutsättningar för jämlika livsvillkor och trygghet för invånarna i livets alla skeenden. Nedan sammanfattas hur nämndens mål bidrar till uppfyllelse av kommunfullmäktiges inriktningsmål och mål för verksamhetsområdet.

I förskolan får alla barn möjlighet att utvecklas på lika villkor. De pedagogiska miljöerna väcker lust att leka, lära och att utforska. Förvaltningen säkerställer att verksamheten når uppställda mål och att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete.

Socialtjänstens insatser är kunskapsbaserade och av hög kvalitet med fokus på effekterna för dem som berörs. Barn och ungdomar i riskzon upptäcks tidigt så att de kan få det stöd de behöver.

Stadsdelsområdet ska vara tryggt och levande att bo och vistas i. Trygghetshöjande åtgärder genomförs och samverkan med andra aktörer fortsätter. Stockholms befolkning växer, användningen av parkerna ökar vilket kräver en hög kvalitet på skötsel, underhåll och upprustning av parker. Nämndens verksamheter erbjuder kulturella upplevelser.

Insatserna inom äldreomsorgen är av god kvalitet och de äldre inom Kungsholmens stadsdelsområde upplever välbefinnande och har ett värdigt liv och en skälig levnadsnivå. Prioriterade områden är bland annat att fortsätta förbättra mat och måltidssituationen samt öka den enskildes upplevelse av meningsfullhet och inflytande över sin tillvaro, framför allt inom vård- och omsorgsboende.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.1 Alla barn i Stockholm har goda och jämlika uppväxtvillkor

Likvärdig förskola

Ett övergripande mål för det svenska skolsystemet är att utbildningen ska vara likvärdig och jämställd samt att alla barn ska ha lika tillgång till en utbildning av hög kvalitet. Enligt skollagen kan likvärdighet belysas främst utifrån tre grundläggande aspekter; lika tillgång till utbildning, lika kvalitet på utbildningen och att utbildningen ska vara kompensande.

Ett genomgripande arbete pågår inom förskoleverksamheten inom Kungsholmens kommunala förskolor vilket fortsätter under 2018 i syfte att förtydliga uppdrag och ansvarsfördelning. Det systematiska kvalitetsarbetet utvecklas under året bland annat genom att enhetsmål och aktiviteter formuleras på respektive förskola. Det pedagogiska verktyget i skolplattformen bidrar till att planering, uppföljning och utvärdering förenklas och förtydligas. Uppdraget handlar om att lägga grunden till ett livslångt lärande och säkerställa att varje barn, varje dag, möts av en god och likvärdig kvalitet på sin förskola.

Utveckling och lärande

Resultaten från brukarundersökningen och självskattning visar att följande utvecklingsområden behöver prioriteras; pedagogiska miljöerna, undervisningen i det språkutvecklande arbetet samt barnens digitala kompetens. För att säkerställa resultaten från

kvalitetsindikatorn fortsätter arbetet med att skapa likvärdig bedömning.

Digitalisering

Satsningen på digitalisering inom förskolan fortsätter. Digitaliseringen ger förskolan möjligheter att utveckla kreativa miljöer och framtida nyckelkompetenser som till exempel programmering. Den skapar också en ny arena för insyn och förståelse med föräldrar och omvärld runt förskolornas uppdrag.

Kommunikation

Kungsholmens förskolor synliggör verksamheten bland annat via Facebook. Det är ett led i att visa förskolornas verksamhet och attrahera nya medarbetare. Arbetet med att marknadsföra förskolorna i syfte att säkerställa barnantalet utvecklas under året.

Ökad inskrivningsgrad

Inom Kungsholmens stadsdelsområde går cirka 95 procent av barnen i åldern 2-5 år i förskolan. Inskrivningsgraden kommer att analyseras under året i syfte att öka andelen inskrivna barn ytterligare. Kungsholmens öppna förskolor har en viktig roll i arbetet att få ännu fler barn till förskoleverksamheten.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Andel barn som lever i familjer som har ekonomiskt bistånd	0,6 %	3,0 %	Tertial
 Andel förskollärare av totalt antal anställda (Årsarbetare)	41 %	41 %	Tertial
 Andel nöjda föräldrar	90 %	90 %	År
 Antal barn per grupp	16	16	Tertial
 Antal förskolebarn per anställd (årsarbetare)	4,9	4,9	Tertial
 Inskrivningsgraden i förskoleverksamheten (2-5 år)	96 %	96 %	År
 Kvalitetsindikatorn - Självvärdering utifrån läroplansuppdraget	3,8	3,8	År

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
 Kommunstyrelsen ska i samråd med utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna följa upp tillämpningen av förskolans socioekonomiska tillägg i stadens resursfördelningsmodell samt göra en kartläggning av nuvarande hantering och bedömningar av ansökningar om tilläggsbelopp för barn i behov av särskilt stöd	2018-01-01	2018-12-31
 Utbildningsnämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna arbeta för att förbättra vägledning inför val av förskoleklass samt revidera riktlinjerna för övergång från förskola till skola i enlighet med skolprogrammet	2018-01-01	2018-12-31

Nämndmål:

1.1.1 Barn leker, utforskar och lär i kreativa pedagogiska miljöer

Förväntat resultat

De pedagogiska miljöerna på förskolorna är likvärdiga och utformade till estetiska platser som uppmuntrar till möten och samarbete. Många erbjudanden för utforskande och lek finns

tillgängliga för barnen. Materialet är rikt och varierat och barnen använder sig av digitala verktyg i lek och utforskande.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
♀ Andel vårdnadshavare som upplever att den pedagogiska miljön på barnets förskola uppmuntrar till lek, utveckling och lärande.	87 %		År
♀ Andel vårdnadshavare som upplever att det är ordning och reda på barnets förskola	80 %		År
Förskolepersonalens bedömning av den pedagogiska miljön	3,8		År

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Förskolepersonalens bedömarkompetens kvalitetssäkras i syfte att säkerställa likvärdigheten	2017-01-01	2018-12-31
Implementera Kungsholmens dokument för pedagogisk miljö på alla förskolor för att skapa likvärdighet.	2018-01-01	2018-12-31

Nämndmål:

1.1.2 Barn utvecklar sina språkliga förmågor

Förväntat resultat

Barn ger uttryck för sina egna uppfattningar, reflekterar, lyssnar, samtalar och ges möjlighet att utveckla ett nyanserat talspråk.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
Andel vårdnadshavare som upplever att barnet uppmuntras till att utveckla sitt språk	85 %		År
Förskolepersonalens bedömning av arbetet med den språkliga utvecklingen	3,8		År

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Förvaltningen arrangerar föreläsning i språkutvecklande arbetssätt	2018-01-01	2018-12-31
Förvaltningen reviderar och implementerar riktlinjer för flerspråkiga barn i förskolan	2018-01-01	2018-12-31

Nämndmål:

1.1.3 Barn ges möjligheter att utveckla digital kompetens

Förväntat resultat

Alla barn använder digitala verktyg i undersökande och lek samt får möjlighet att pröva programmering.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
Andel vårdnadshavare som upplever att barnet använder digitala verktyg i sitt lärande	58 %		År

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Kompetensutveckling inom varje förskoleområde i att använda olika digitala verktyg samt programmering.	2018-01-01	2018-12-31

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.2 Tidiga sociala insatser skapar jämlika livschanser för alla

Socialtjänstens insatser är av hög kvalitet med ett gott bemötande och hög tillgänglighet. Personer oavsett ålder, kön och etnicitet ska ges råd, stöd och nödvändigt skydd. All myndighetsutövning ska vara rättssäker. Insatser ska vara individuellt utformade och den enskilde ska ha inflytande över på vilket sätt stödet genomförs.

Barn och ungdom

Nämnden prioriterar fortsatt uppföljning av placerade barn och unga, barn som upplevt våld i nära relationer och barn som har föräldrar med missbruksproblematik. Barn i familjer med ekonomiskt bistånd ska ha jämlika uppväxtvillkor. Under 2018 ska förvaltningen arbeta med ett förstärkt barnrättsperspektiv samt delaktighet och dialog med barn och unga.

Den för Kungsholmens, Norrmalms och Östermalms stadsdelsnämnder gemensamma enheten för ensamkommande barn och ungdomar arbetar för att möta det enskilda barnets behov. Arbetet med att följa upp placeringar fortgår under året. För att öka möjligheterna till integration och en fungerande tillvaro har enheten en social lots som bland annat motiverar till ökad skolnärvaro och meningsfulla fritidsaktiviteter.

Förebyggande ungdoms- och fritidsarbete

Barn och ungdomar i riskzon ska upptäckas tidigt, få stöd och vid behov länkas vidare. Det förebyggande arbetet prioriteras med fokus på de mest utsatta barnen och ungdomarna. Den strukturerade samverkan som finns inom stadsdelsområdet mellan socialtjänst, förskola, skola, fritidsverksamhet, polis och olika verksamheter inom landstinget är viktigt för det förebyggande arbetets resultat.

Genom föräldrastödsprogrammen Alla Barn i Centrum (ABC), KOMmunikationsMETod (KOMET) och Skilda världar får föräldrar verktyg i att stärka banden och relationen med sina barn.

Inom förvaltningen finns preventionssamordnare, fältassistenter och fritidsgård som arbetar med behandlande och förebyggande insatser för barn och unga. Fältassistenter genomför utbildning i ROS (respekt och självrespekt) för ungdomar. Ett viktigt uppdrag för fältassistenter är det uppsökande och relationsskapande arbetet. Nämnden bedriver även ett drogförebyggande arbete för ungdomar.

Förvaltningens fältassistenter motiverar unga till deltagande i fritidsaktiviteter, bland annat genom arbetet som utförs i skolorna. Förvaltningen är representerad i nätverket "Fritid för alla" för att säkerställa att barn och unga med funktionsnedsättning ges möjligheter att delta i stadens fritidsverksamheter på samma sätt som andra. Personer med funktionsnedsättning informeras om Fritidsnätet, en webbtjänst där det går att hitta ett samlat kultur- och fritidsutbud i Stockholms län.

Den öppna förskolan och parklekarna erbjuder ett brett utbud av olika aktiviteter utifrån barn och ungas behov och önskemål. Kuggens fritidsgård erbjuder ett utbud av aktiviteter som tas fram tillsammans med ungdomarna. Ett normkritiskt och antirasistiskt förhållningssätt samt ett hbtq-perspektiv är med i planeringen och i genomförandet av aktiviteterna, lika så beaktas tillgänglighetsperspektivet.

Arbetet med att motivera flera föräldrar till att nattvandra fortsätter.

Kungsholmens, Östermalms och Norrmalms stadsdelsförvaltningar bedriver tillsammans en ungdomsmottagning som tillhandahåller rådgivning och är hbt-diplomerad.

Vuxna

Ett vräkningsförebyggande arbete pågår som bland annat innebär nära internt samarbete och en extern samverkan med hyresvärdar, bostadsrättsföreningar och Kronofogdemyndigheten. Familjer med barn som har en osäker boendesituation uppmärksammas särskilt. Under 2018 ska en kartläggning av barnfamiljer med osäkra boendeförhållanden göras för att sedan utveckla metoder för att stödja på bästa sätt. Hemlösa erbjuds hjälp- och stödinsatser och en väg till mer varaktiga och självständiga boendeformer. Förvaltningen arbetar aktivt med försöks- och träningslägenheter. Ett utökat stöd ges för att stärka den enskildes självständighet, minska antalet återkommande placeringar och leda till eget boende.

Personer med missbruksproblem får stöd och hjälp för att komma ifrån sitt missbruk. Förvaltningen erbjuder olika former av öppenvård. Nämndens uppdrag när det gäller arbetet med missbruk utökas under 2018 då spelmissbruk likställs med alkohol och substansmissbruk. För att möta uppdraget ska förvaltningen öka kunskapen om spelmissbruk. Socialnämnden ska erbjuda insatser till målgruppen och upprätta rutiner som stöd för nämndernas arbete.

Gruppen personer med komplexa vårdbehov ökar. Med komplexa vårdbehov avses personer med missbruk och psykisk sjukdom/ neuropsykiatrisk diagnos eller personlighetsstörningar. Det är en grupp som riskerar att fara illa och som i regel behöver ett sammanhållet stöd av flera myndigheter och vårdgivare. Att säkerställa vårdkedjor och utveckla samverkansformer är fortsatt prioriterat under 2018.

Under 2017 hölls en fokusgrupp med brukare inom socialpsykiatrin, resultatet av denna ska analyseras och sedan användas för att öka brukarinflytandet för målgruppen.

Socialt stöd för nyanlända

Förvaltningen ska erbjuda etableringsinsatser i form av socialt stöd till nyanlända personer och familjer i syfte att stärka förutsättningarna för integration och inkludering i samhället. I samarbete med innerstadsstadsdelarna tas former fram för hur nyanlända Kungsholmsbor kan mötas på bästa sätt. I arbetet ska civilsamhällets engagemang tas tillvara.

Anhörigstöd

Stadens program för stöd till anhöriga 2017-2020 ligger till grund för förvaltningens arbete med anhörigstöd. Nätverket för anhörigombud kommer under året att utvidgas till medarbetare inom omsorgen om personer med funktionsnedsättning.

Under verksamhetsåret erbjuds ett riktat stöd till anhöriga i utsatta livssituationer i syfte att förebygga och främja psykisk hälsa. Nämnden har tillsammans med Rinkeby-Kista, Norrmalm och Östermalms stadsdelsnämnder beviljats medel för detta.

Digitalisering

En gemensam IT-strategi kommer att tas fram under året med målet att finna digitala lösningar till nytta för socialtjänstens målgrupper.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Andel barn och ungdomar som varit aktuella för insatser inom individ och familjeomsorgen (Utredningstyp BoU eller Vuxen) och som inte är aktuella 12 månader efter avslutad insats (inom loF, BoU och Vuxna, 0-19 år)	88 %	84 %	Tertial
 Andel enskilda som klarar mer på egen hand inom socialpsykiatrin	25 %	25 %	År
 Andel insats/insatser avslutade enligt plan inom vuxna missbruk	40 %	37 %	Tertial
 Andel personer med insatser inom socialpsykiatrin som är nöjda med hur utredningen av deras behov av stöd genomfördes	80 %	80 %	År
 Andel ungdomar som i stockholmsenkäten uppger att de inte använder alkohol	60 %	60 %	År
 Andel ungdomar som i stockholmsenkäten uppger att de inte använder narkotika	91 %	91 %	År
 Andel ungdomar som i stockholmsenkäten uppger att de inte använder tobak	90 %	90 %	År
 Andelen försökslägenheter som övergått till eget kontrakt relaterat till totala antalet försökslägenheter i nämnden	26 %	26 %	År
 Antal hemlösa	70 st	tas fram av nämnden	År

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
 Arbetsmarknadsnämnden ska i samarbete med socialnämnden och stadsdelsnämnderna utveckla och implementera former för det sociala stödet till nyanlända	2018-01-01	2018-12-31
 Kommunstyrelsen ska i samarbete med utbildningsnämnden, stadsdelsnämnderna och stadens ungdomsmottagningar genomföra en särskild satsning på sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter	2018-01-01	2018-12-31
 Stadsdelsnämnderna ska implementera rutiner för att säkerställa att hänsyn tas till barnperspektivet i ärenden där en förälder/vårdnadshavare aktualiseras hos socialtjänsten	2018-01-01	2018-12-31
 Stadsdelsnämnderna ska säkerställa stödet till barnfamiljer som lever i osäkra boendeförhållanden, exempelvis genom att tillhandahålla särskilda bo-lotsar som ger stöd i bostadssökande och genom kompensatoriska åtgärder riktade till barnen	2018-01-01	2018-12-31
 Stadsdelsnämnderna ska öka delaktigheten för målgruppen inom socialpsykiatrin genom att stödja brukarorganisationernas deltagande i brukarråd och brukarrevisioner	2018-01-01	2018-12-31

Nämndmål:

1.2.1 Barn och ungdomar på Kungsholmen har jämlika livschanser

Förväntat resultat

Barn och ungdomar får sina grundläggande behov tillgodosedda. Resurser och möjligheter att påverka sin livssituation finns och är jämlikt fördelade oavsett ålder, kön och etnicitet. Barn och ungdomar i riskzon upptäcks tidigt. Barn och ungdomar är delaktiga i utredningsprocessen samt i planering av insatser.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
♀ Andel dygnetruntplacerade barn och unga som uppnår kunskapsmålen utifrån sin årskurs/ålder	80 %		År

Nämndmål:

1.2.2 Vuxna lever ett självständigt liv utifrån jämlika förutsättningar

Förväntat resultat

Den enskilde får stöd att hantera sin livssituation och leva ett självständigt liv på jämlika villkor. Förebyggande insatser ger stöd till ett varaktigt boende och motverkar hemlöshet.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
♀ Andel brukare som upplever att personalen frågar på vilket sätt stödet ska utformas (sysselsättning socialpsykiatri)	74 %		År
♀ Andel klienter inom socialpsykiatri som upplever att boendestödjare frågar på vilket sätt de vill ha stöd	98 %		År
♀ Andel personer som genomgår eller har genomgått en sammanhållen vårdkedja	80 %		År

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Fortsatt implementering av program för anhörigstöd med stöd av utvidgat nätverk för anhörigombud. Beställarenheterna ska säkerställa att de tidigt uppmärksammar anhörigas behov och att rätt information ges. Utförarenheterna ska säkerställa att rutiner för samverkan, bemötande och delaktighet med anhöriga finns.	2018-01-01	2018-12-31
Kartlägga intresse av sysselsättning för personer med psykisk- och neuropsykiatrisk funktionsnedsättning	2018-01-01	2018-12-31

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.3 Stockholm är en stad med levande och trygga stadsdelar

Nämnden bidrar till kommunfullmäktiges mål genom att erbjuda vackra, välskötta och välkomnande parker och grönområden för alla i ett tryggt stadsdelsområde.

Nämnden bidrar till kommunfullmäktiges mål genom att arbeta för att vara tryggt för boende, besökare och verksamheter. Förvaltningen erbjuder vackra, välskötta och välkomnande parker och grönområden för alla i ett tryggt stadsdelsområde.

Resultatet från 2017 års trygghetsmätning ska analyseras och användas som underlag vid planering av trygghetshöjande åtgärder. Under 2018 fortsätter samarbetet med polismyndigheten och civilsamhället för att öka tryggheten och säkerheten lokalt.

Under året kommer förvaltningen genomföra trygghetsvandringar på olika platser inom stadsdelsområdet tillsammans med andra aktörer, såsom polisen och trafikkontoret, för att föra dialog med invånarna kring vilka åtgärder som kan genomföras för att tryggheten ska kunna förbättras.

Förvaltningen kommer även genomföra en analys av inkomna synpunkter i synpunktsportalen för att identifiera platser i parker och grönområden som upplevs som otrygga. Kungsholmens stadsdelsnämnd kommer att ansöka om medel för att genomföra trygghetshöjande åtgärder.

En viktig del i att skapa trygghet är samverkan med andra aktörer. Detta görs bland annat genom trygghets- och säkerhetsrådet. I rådet ingår olika kommunala och landstingskommunala aktörer, polisen och delar av civilsamhället. Rådet utgör också en plattform för förvaltningens arbete med våldsbejakande extremism samt krisberedskap. Stadsdelsförvaltningen ingår även i ett samverkansnätverk med bland andra Västermalms församling, polisen, landstingspsykiatri, utbildningsförvaltningen och Stadsmissionen. Nätverket träffas två gånger per år för att diskutera aktuella trygghetsfrågor inom stadsdelsområdet. Förvaltningen arbetar för att motivera fler föräldrar till att nattvandera.

Den lokala samverkansöverenskommelsen med polisen har det övergripande målet hög trygghet för alla och en låg brottslighet i stadsdelsområdet. Samverkansöverenskommelsen följs upp regelbundet.

Förvaltningen fortsätter arbetet med att öka medvetenheten och höja beredskapen inför oväntade händelser och att stärka förmågan att upprätthålla våra grundläggande värden, demokrati, rättssäkerhet och mänskliga fri- och rättigheter.

För att ytterligare stärka nämndens beredskap och förmåga att hantera kriser ska förvaltningen fortsatt verka för samverkan med övriga innerstadsdelar. Under 2018 planeras en gemensam krisberedskapsutbildning och krisövning tillsammans med övriga innerstadsdelsförvaltningar.

Vackra, välskötta och välkomnande parker och grönområden för alla

När Stockholms befolkning växer ökar nyttjandet av stadens offentliga rum och parkerna blir allt mer betydelsefulla för rekreation och livskvalitet. Det ökande trycket på parker ställer krav på hög kvalitet på parkskötsel, underhåll och upprustning. Stadsdelsnämndens parkplan anger strategier och mål för utveckling av parker och gröna gaturum och är ett styrdokument för de insatser som görs.

En stor andel av stadsdelsområdets gröna miljöer är gatumark och samarbetet mellan

trafikkontoret och stadsdelsförvaltningen är viktigt. Ett stärkt samarbete med trafikkontoret är också viktigt att utveckla när det gäller skräphantering.

Parkerna i stadsdelsområdet är viktiga vardagsmiljöer för invånare och besökare. Arbete pågår kontinuerligt med att utveckla fler funktioner i parkerna samt att möta allmänhetens behov och önskemål. Samtidigt måste hänsyn tas till parkernas kulturhistoriska och ekologiska värden.

Många av stadsdelsområdets parker har redan idag många parkbesökare och parkerna ska skötas och utvecklas så att de blir långsiktigt hållbara. Detta är en stor utmaning när staden förtätas och parkerna inte växer i motsvarande grad. God kvalitet skapas redan i planeringsskedet genom ökat samarbete mellan verksamma i alla led. I syfte att öka kvaliteten på parkskötseln kommer förvaltningen anställa ytterligare feriearbetande ungdomar som är stationerade i någon av de större parkerna.

Under året startar etapp två av upprustningen av Norr Mälarstrand, vilket innebär förbättrade gångstråk, sittplatser, vegetation samt belysning i samarbete med trafikkontoret. Upprustningen kommer att bidra till ökad trygghet och tillgänglighet längs gångstråket. I samband med att trafikkontoret förbättrar belysningen i bland annat Rudbecksparken och i Fredhäll kommer även gångvägar rustas upp i syfte att öka tillgängligheten. Under våren 2018 invigs den upprustade Spårvägsparken, med bland annat utvecklade lekmiljöer.

En utredning genomförs för att undersöka förutsättningarna att sköta en mindre del av parkskötseln i egen regi. Syftet är att öka kvaliteten och flexibiliteten på skötseln av parkerna.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Andelen som upplever trygghet i den stadsdel där man bor	79 %	76 %	År
 Stockholmarnas nöjdhet med rent och städlat	70 %	70 %	År
 Stockholmarnas nöjdhet med skötsel av park och grönområden	70 %	70 %	År

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
 Kommunstyrelsen ska i samarbete med trafiknämnden och stadsdelsnämnderna verka för ökad trygghet i stadens utemiljöer med fokus på situationell brottsprevention	2018-01-01	2018-12-31
 Kommunstyrelsen ska, i samarbete med stadsdelsnämnderna följa upp och förvalta de lokala samverkansöverenskommelserna med polisen	2018-01-01	2018-12-31
 Trafiknämnden ska, i samarbete med stadsdelsnämnderna, verka för en tryggare utemiljö genom exempelvis förbättrad belysning, parkmöbler och genom att hantera växtlighet i det offentliga rummet	2018-01-01	2018-12-31

Nämndmål:

1.3.1 Kungsholmen har levande stadsdelar där boende och besökare är trygga

Förväntat resultat

Kungsholmens stadsdelsområde är tryggt och säkert att bo och vistas i. Trygghetshöjande insatser genomförs i samverkan med polis och andra aktörer. Förvaltningen har en god beredskap vid eventuella oväntade händelser. Genom integrationsskapande aktiviteter möjliggörs möten mellan kulturer och generationer.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
♀ Andelen barn och ungdomar som upplever trygghet i Kungsholmens parker	80 %		Jämna år

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Berörda enheter ska tillsammans med säkerhetssamordnaren ta fram lokala rutiner för att ta emot och distribuera nödvatten	2018-01-01	2018-12-31
Berörda enheter ska vid behov komplettera sina lokala krisberedskapsplaner med rutiner för bemanning vid begränsad framkomlighet.	2018-01-01	2018-12-31
Förvaltningen identifierar platser i parkerna som upplevs som otrygga utifrån synpunktsportalen och genomför åtgärder mot detta.	2018-01-01	2018-12-31
Förvaltningen söker medel från de extra trygghetsmedel som finns i budget 2018 för att genomföra trygghetshöjande åtgärder.	2018-01-01	2018-12-31

Nämndmål:

1.3.2 Parker och grönområden är vackra, välskötta och välkomnande för alla

Förväntat resultat

Kvaliteten på skötseln och renhållningen i Kungsholmens parker och grönområden har ökat sedan föregående år. Invånarna på Kungsholmen anser att det finns möjlighet både till aktiviteter och till rekreation i stadsdelsområdets parker.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
Andel kungsholmsbor som anser att det finns goda möjligheter till aktiviteter i parker och naturområden	86 %		År
Andel kungsholmsbor som anser att det finns goda möjligheter till pick-nick, lugn och ro i parker och grönområden	90 %		År

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Förvaltningen ska anställa feriearbetande ungdomar som är stationerade i någon av de större parkerna i syfte att öka kvaliteten på parkskötseln.	2018-01-01	2018-12-31
Förvaltningen ska genomföra en informationskampanj tillsammans med trafikkontoret kring renhållningen i parkerna och 24-timmarsgarantin	2018-01-01	2018-12-31
Förvaltningen ska genomföra åtgärder utifrån den trädvårdsplan som tagits fram för Grubbensparken	2018-01-01	2018-12-31
Förvaltningen ska öka sin samverkan med trafikkontoret kring gatuplanteringar i syfte att öka kvaliteten på dessa	2018-01-01	2018-12-31

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.4 Stockholm är en stad med högt bostadsbyggande där alla kan bo

Nämnden bidrar till kommunfullmäktiges mål genom att förvaltningen samverkar med stadsbyggnadskontoret och exploateringskontoret så att nämndens behov av lokaler, parker och grönområden beaktas tidigt i stadsutvecklingen. Då det handlar om förtätning av områden verkar förvaltningen för tillräcklig tillgång av friytor, både vad gäller förskolegårdar och parker. I de remisser som kommer till nämnden bevakar förvaltningen tillgänglighetsfrågor i alla aspekter. Nämnden arbetar för ett tydligt barnperspektiv och jämställdhetsperspektiv i planeringen, bland annat genom att efterfråga barnkonsekvensanalyser. Ur ett barnperspektiv och ur jämställdhetsperspektiv är det viktigt med en god tillgång till park-, lek- fritids- och idrottsmiljöer som är tillgängliga och möjliggör nyttjande för alla.

Bostäder för personer med funktionsnedsättning

Förvaltningen bevakar fortlöpande möjligheterna att bygga bostäder med särskild service. Planeringen görs i samverkan med stadsbyggnads- och exploateringskontoret i syfte att nå målet att minst fem procent lägenheter för särskilt boende, med prioriterad inriktning på boenden inom funktionshinderomsorg och socialpsykiatri. För Stadshagen har förvaltningen lämnat intresseanmälningar om bostäder med särskild service till ett flertal av de inblandade byggherrarna.

Förskoleplanering

I början av hösten 2018 beräknas den nya förskolan på Igeldammsgatan 22 vara klar. Samtidigt avvecklas de två paviljongerna på Welanders väg 3. Till hösten kommer verksamheten i förskolan på Love Almqvists väg 4 flytta in i förskolan Konradsberg på Rålambsvägen 26.

Äldreboendeplanering

Den för innerstaden gemensamma äldreboendeplanen uppdateras och redovisas under första kvartalet 2018.

Parkmiljö

I planeringen av förändringar i stadsmiljön beaktas nämndens behov av verksamheter. Förvaltningen deltar därför i stadsbyggnadskontorets, exploateringskontorets och trafikkontorets arbete med utveckling av Stadshagen, Kristineberg och Lilla Essingen i fokus. I samband med den planerade förtätningen av Stadshagen är det en utmaning av få tillräckligt stora och ändamålsenliga förskolegårdar samt att skapa attraktiva och långsiktigt hållbara parker. I utvecklingen av Stadshagen är frågor om trygghet och tillgänglighet särskilt viktiga för förvaltningen att driva.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Antal färdigställda bostäder med särskild service (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	0	tas fram av nämnden	År

Nämndmål:

1.4.1 I Kungsholmens bostadsområden erbjuds kommunal service i tillräcklig omfattning

Förväntat resultat

Nya bostäder byggs på Kungsholmen och invånarna har god tillgång till kommunal service, parker och grönområden som är tillgängliga för alla. Det finns förskolor, bostäder med särskild service och äldreboenden i tillräcklig omfattning.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.5 Stockholm har ett rikt utbud av idrott och fritid som är tillgängligt för alla

Nämnden bidrar till kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet bland annat genom att de öppna fritidsverksamhet inbjuder till delaktighet. Parker och grönområden ökar invånarnas och besökarnas tillgång till en mångfald av fritidsaktiviteter.

Den öppna förskolan och parklekarna erbjuder ett brett utbud av olika aktiviteter utifrån barn och ungas behov och önskemål. Kuggens fritidsgård ger ungdomarna möjlighet att vara delaktiga i framtagande av aktiviteter. Ett normkritiskt och antirasistiskt förhållningssätt samt ett hbtq-perspektiv är med i planeringen och i genomförandet av aktiviteterna, lika så beaktas tillgänglighetsperspektivet. Kuggen har en jämn fördelning mellan flickor och pojkar och arbetar fortsatt med att erbjuda aktiviteter som passar alla.

Förvaltningens fältassistenter motiverar unga till deltagande i fritidsaktiviteter. Förvaltningen är representerad i nätverket "Fritid för alla" för att säkerställa att barn och unga med funktionsnedsättning ges möjligheter att delta i stadens fritidsverksamheter på samma sätt som andra.

Baltzars träfflokal är en viktig verksamhet för att stimulera till aktivitet och social samvaro för äldre.

Förvaltningen utvecklar aktiviteterna i parker och grönområden så att de kan användas året om samt utifrån ett jämställt nyttjande för alla invånare oavsett ålder eller förutsättningar. Under våren 2018 kommer den upprustade Spårvagnsparken invigas. Upprustningen kommer bland annat innebära utvecklade lekmiljöer samt nya vistelseytor och samlingspunkter.

I takt med att invånarna på Kungsholmen blir fler ökar behovet av möjlighet till fritidsaktiviteter. I stadens budget för 2018 fick exploateringskontoret i uppdrag utreda möjligheten till att utöka antalet strandbad i staden och stadsdelsförvaltning kommer att medverka i denna utredning.

I enlighet med vinterplan för Kungsholmen arbetar förvaltningen med att utöka antalet anläggningar för vinteraktiviteter i parkerna inom stadsdelsområdet.

Förvaltningen anordnar årligen ett nationaldagsfirande i Rålambshovsparken. Under 2018, likt föregående år, läggs stor vikt vid att möjliggöra delaktighet för alla vid firandet.

Nämnden fördelar varje år föreningsbidrag till organisationer som på olika sätt kompletterar och stödjer nämndens verksamheter. Bidrag kan avse kultur, evenemang och aktiviteter som på olika sätt verkar för att öka människors samhällsengagemang och/eller erbjuder meningsfulla fritidsaktiviteter inom nämndens verksamhetsansvar.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Andelen ungdomar (10-17 år) som upplever att de har tillgång till meningsfulla idrotts- och fritidsaktiviteter	79 %	79 %	År

Nämndmål:

1.5.1 Kungsholmen har ett rikt utbud av idrott och fritid som är tillgängligt för alla

Förväntat resultat

Nämndens öppna fritidsverksamheter och träfflokaler erbjuder aktiviteter som är tillgängliga för alla. Parkerna är mångfunktionella och erbjuder ett rikt utbud av aktiviteter och anläggningar, som möjliggör ett jämställt nyttjande. Parklekarna är välbesökta och upplevs tillgängliga.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
Kungsholmsbor tycker att det finns goda möjligheter till spontanidrott i Stockholm	84 %		År

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.6 Alla stockholmare har nära till kultur och eget skapande

Nämndens verksamheter skapar förutsättningar för att enskilda kan ta del av kulturella upplevelser och får möjligheter till eget skapande. Barn i förskolan tar del av minst en kulturupplevelse per termin av professionella utövare.

Alla äldre har rätt till en vardag med hög livskvalitet där kultur är en viktig del. Verksamheterna ska därför erbjuda varierande aktiviteter. Den öppna träfflokalen Baltzar erbjuder olika kulturupplevelser för äldre i ordinärt boende.

För personer med funktionsnedsättning erbjuds kultur genom daglig verksamhet och på fritiden genom Fritidsnätet, som är en webbtjänst där det går att hitta ett samlat kultur- och fritidsutbud i Stockholms län.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Andel ungdomar (10-17 år) som upplever att de har tillgång till meningsfulla kulturaktiviteter	74 %	74 %	År

Nämndmål:

1.6.1 Kungsholmsbor i alla åldrar tar del av ett varierat kulturutbud

Förväntat resultat

Inom nämndens verksamheter finns möjlighet till eget skapande och möjlighet att ta del av kultur i olika former. Nämnden verkar för att kulturen tillgängliggörs för alla inom stadsdelsområdet oavsett könstillhörighet, ålder eller funktionsnedsättning. Nämnden har ett gott samarbete med kulturförvaltningen.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
Andel vårdnadshavare som upplever att förskolan ger barnet möjlighet att ta del av och möta olika sorters kulturutbud på och utanför förskolan	69 %		År

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Förskolan arbetar aktivt med att tydliggöra vad kultur inom förskolan innebär	2018-01-01	2018-12-31
Förskolorna använder sig av Kulans erbjudande minst en gång per termin. (Kulan, subventionering av kulturupplevelser)	2018-01-01	2018-12-31
Förvaltningen genomför ett kulturprojekt där ungdomar från förorten och äldre på äldreboende interagerar och skapar konst	2018-01-01	2018-08-31
Förvaltningen sprider information och goda exempel på kulturområdet inom verksamheterna	2018-01-01	2018-12-31
Förvaltningen stöttar föreningsrådet på Kungsholmen	2018-01-01	2018-12-31

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.7 Alla äldre har en trygg ålderdom och får en äldreomsorg av god kvalitet

Nämnden bidrar till kommunfullmäktiges mål om att alla har en trygg ålderdom och får en äldreomsorg av god kvalitet. Äldreomsorgens nationella värdegrund genomsyrar verksamheterna och insatserna är av god kvalitet. Kvinnor och män ges likvärdig äldreomsorg utifrån individuella behov och den enskilde har inflytande över insatsernas utförande. Hög kontinuitet präglar insatserna. Information är tillgänglig och det är vara lätt att nå både handläggare och utförare. Anhörigas behov av stöd för egen del uppmärksammas.

Den enskildes inflytande stärks genom en rättssäker och jämlik handläggning. Ett salutogent förhållningssätt, att stärka den enskilde och ta tillvara dennes resurser, utgör grunden för insatserna. En god personlig vård och omsorg förutsätter ett personcentrerat arbetssätt, en helhetssyn och samverkan genom tvärprofessionella team vilket också bidrar till en hög patientsäkerhet.

Systematisk uppföljning

En hållbar äldreomsorg säkerställs genom en systematisk och bred kvalitetsuppföljning på såväl individ- som avtalsnivå. Likvärdig uppföljning genomförs oavsett om verksamheten drivs i egen regi eller av en entreprenör. Indikatorer och bedömningskriterier används för att bedöma om nämndens mål uppfylls och resultaten återförs kontinuerligt till utförarna genom dialog.

Både 2017 års kvalitetsuppföljning och stadens brukarundersökning visar att äldreomsorgens resultat totalt sett förbättrats inom flera områden. Framför allt inom god personlig vård och omsorg där det generellt bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete. Nöjdheten med hur personalen tar hänsyn till den enskildes egna åsikter och önskemål har ökat, vilket bör kunna kopplas till införandet av så kallad ramtid inom hemtjänsten. Även nöjdheten med mat och måltidssituationen utvecklas åt rätt håll men det finns fortfarande utvecklingsmöjligheter.

Prioriterade områden

Mat och måltider

Uppföljningen fortsätter under året för att säkerställa att nämndens leverantör lever upp till kraven i avtalet. Det gäller även matleveranser vid de vård- och omsorgsboenden som drivs på entreprenad. Förvaltningens dietist ska utbilda personalen, utforma en gemensam kostpolicy och fortsätta göra måltidsobservationer. Individuellt utformade hälsoplaner är viktiga för att minimera risken för undernäring.

Trygghet

Den enskildes upplevelse av trygghet ska öka. Tryggt mottagande i hemmet, de tre äldreкураторerna och träfflokalen Baltzar är viktiga verksamheter för att lindra oro och öka tryggheten för de äldre.

Meningsfullhet och inflytande

Den enskildes inflytande ska öka och så kallad ramtid införs även inom servicehusen. Kultur, hälsa, digitalisering samt stöd för personalen i dokumentation är andra prioriterade områden. Skillnaden i nöjdhet med aktiviteter inom vård- och omsorgsboende och dagverksamhet mellan kvinnor och män är utjämnad. Kulturaktiviteter ska prioriteras på Baltzars träfflokal.

Digitalisering

Äldreomsorgen arbetar på olika sätt för en ökad digitalisering. Genom att använda verktyg så som till exempel surfplattor ska innehållet i den äldres vardag varieras och ge ökad stimulans. IT-vårdar finns för att höja de äldres kompetens. Medarbetarnas kompetens ska också höjas och en gemensam IT-strategi tas fram.

Anhörigstöd

Stadens program för stöd till anhöriga 2017-2020 ligger till grund för förvaltningens arbete med anhörigstöd. Anhöriga som behöver stöd för egen del ska få det. Under verksamhetsåret erbjuds ett riktat stöd till anhöriga i utsatta livssituationer i syfte att förebygga och främja psykisk hälsa. Nämnden har tillsammans med Rinkeby-Kista, Norrmalm och Östermalms stadsdelsnämnder beviljats stimulansmedel inom Uppdrag psykisk hälsa.

Övrigt

Inom Kungsholmens stadsdelsområde finns inget seniorboende och därmed inget

aktivitetscenter. Baltzars träfflokal är öppet för alla seniorer och erbjuder aktiviteter, café och möjlighet till social samvaro.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Andel boende på vård- och omsorgsboende som upplever att måltiden är en trevlig stund på dagen	72 %	72 %	År
 Andel boende på vård- och omsorgsboende som upplever att möjligheten att komma utomhus är bra	56 %	56 %	År
 Andel omsorgstagare som upplever att de kan påverka hur hjälpen utförs i äldreomsorgen	85 %	85 %	År
 Andel trygga omsorgstagare i äldreomsorgen	84 %	84 %	År
 Andelen nöjda omsorgstagare äldreomsorgen	85 %	85 %	År
 Antal personal en hemtjänsttagare med minst två besök om dagen möter under en 14-dagarsperiod	10	Max 10 personer	År

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
 Stadsdelsnämnderna ska intensifiera arbetet och registreringen i Senior Alert och Svenska Palliativregistret för att få underlag till förebyggande åtgärder i syfte att bland annat minska fallskadorna	2018-01-01	2018-12-31
 Äldrenämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna utreda och föreslå förbättringar som ökar likställigheten i staden samtidigt som det avlastar biståndshandläggare från administrativa uppgifter	2018-01-01	2018-12-31
 Äldrenämnden ska initiera ett kvalitetsutvecklingsarbete inom särskilt boende för äldre i samarbete med stadsdelsnämnderna	2018-01-01	2018-12-31

Nämndmål:

1.7.1 Äldre får god personlig vård och omsorg

Förväntat resultat

En god personlig vård och omsorg utgår från en helhetsbedömning av den enskildes behov. Omvårdnaden är individuellt utformad med hänsyn till den enskildes egna förmågor. För att säkerställa kvaliteten bedrivs ett systematiskt förbättringsarbete. Den enskilde upplever att de får en god vård och omsorg.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Andel beställningar som innehåller tydligt syfte och mål med insatsen	81 %		År
 Andel brukare som upplever att de får god omvårdnad	91 %		År
Andel utförare som har ett strukturerat arbetssätt utifrån ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete	80 %		År
Särskilt boende: andel genomförda risk- och funktionsbedömningar i vården (ADL, nutrition och trycksår)	86 %		År
Särskilt boende: andel genomförda riskbedömningar avseende kontinens	80 %		År

Nämndmål:

1.7.2 Äldre upplever meningsfullhet och kan påverka sin tillvaro

Förväntat resultat

Kvinnor och män ges en likvärdig äldreomsorg. Den äldre bemöts med respekt och har möjlighet att påverka hur insatserna genomförs. Den äldre upplever sin dag som meningsfull genom varierande aktiviteter och möjlighet att delta i sociala sammanhang med hänsyn till kultur, livsåskådning, och tro. Skillnaden i nöjdhet med aktiviteter inom vård- och omsorgsboende och dagverksamhet mellan kvinnor och män är utjämnad.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
♀ Andel äldre som har en aktuell, individuellt utformad genomförandeplan	70 %		År
♀ Andel äldre som upplever att de har möjlighet att påverka vilka veckodagar de ska besöka dagverksamheten	85 %		År
♀ Hemtjänst: andel brukare som är nöjda med möjligheterna till utevistelse	81 %		År
♀ Vård- och omsorgsboende: andel brukare som är nöjda med aktiviteter inom boendet	70 %		År

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Inom servicehusen ska genomförandeplanerna utvecklas med hänsyn till ramtidsbeställningar.	2018-01-01	2018-12-31
Utveckla aktiviteter inom Baltzars träfflokal i samverkan med föreningar med utgångspunkt i hälsa, kultur och digitalisering.	2018-01-01	2018-12-31

Nämndmål:

1.7.3 Äldre har bra mathållning och måltider i en trevlig miljö

Förväntat resultat

Den äldre har inflytande och är delaktig i sin måltidssituation. Den äldre upplever att maten är god och att måltiden är en trevlig stund med möjlighet till social samvaro och samtal. Maten som serveras stimulerar aptiten, är näringsriktig och god.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
♀ Dagverksamhet: andel äldre som upplever att måltiden är en trevlig stund på dagen	91 %		År
♀ Hemtjänst: andel brukare som upplever att de har inflytande över sin måltidssituation	87 %		År
♀ Vård- och omsorgsboende: andel brukare som uppskattar maten och tycker att den är god	75 %		År
Vård- och omsorgsboende: andel enheter som har en bra mathållning i en trevlig måltidsmiljö	75 %		År

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Mäta nöjdheten med maten och måltidssituationen på Fridas restaurang.	2018-01-01	2018-12-31
Utbildning för nya sjuksköterskor i nutritionsprocessen för att skapa bättre förutsättningar för individbaserade insatser vid malnutrition (särskilda boenden).	2018-01-01	2018-12-31

Nämndmål:

1.7.4 Äldre är trygga

Förväntat resultat

Information är lättillgänglig och tydlig. Kommunikationen med den äldre anpassas till förutsättningar och behov. Insatserna ges med hög kontinuitet. Samverkan med anhöriga och andra viktiga samarbetspartners är välfungerande. Den äldres upplevelse av trygghet inom vård- och omsorgsboende ökar.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
Andel äldre som upplever att de har lätt att få kontakt med personalen vid behov	70 %		År
♀ Andel äldre som upplever att de är informerade om vad som ska ske, när, hur och av vem	81 %		År
♀ Andel äldre som upplever god personalkontinuitet	71 %		År
♀ Andel äldre som upplever sig nöjda med informationen från biståndshandläggaren i samband med ansökan	85 %		År

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Beställarenheterna ska säkerställa att de tidigt uppmärksammar anhörigas behov och att rätt information ges.	2018-01-01	2018-12-31
Utförarenheterna ska säkerställa att rutiner för samverkan, bemötande och delaktighet med anhöriga finns.	2018-01-01	2018-12-31

KF:s inriktningsmål:

2. Ett klimatsmart Stockholm

Stadsdelsnämnden bidrar till kommunfullmäktiges mål om ett klimatsmart Stockholm genom bland annat energieffektiviseringar, miljöanpassade transporter, kemikaliefria verksamheter, avfallsminimering och en sund inomhusmiljö.

Stadens miljöprogram utgör grunden för arbetet med att minska verksamheternas miljöpåverkan. Nämndens verksamheter använder sig av energieffektiva alternativ och elförbrukningen minskar. Produkter med hög miljöpåverkan fasas ut till förmån för miljömärkta produkter. Andelen ekologiska livsmedel ökar och mängden avfall minskar genom att förvaltningen tillämpar EU:s avfallshierarki. Klimatinvesteringsmedel söks för fortsatt utbyte av vitvaror, miljösmarta skräpkorgar och skräpkorgar med källsortering i parker och grönområden, rening av sand, klimatåtgärder på Norr Mälarstrand samt elcyklar. Arbetet fortsätter med att förbättra ljud- och luftkvaliteten i förvaltningens verksamhetslokaler.

Nämnden bidrar också till kommunfullmäktiges mål genom att parker och grönområden är anpassade till nya klimatförutsättningar och bidrar till en mångfald av ekosystemtjänster. I parker och grönområden produceras en rad ekosystemtjänster som staden och människan är beroende av eftersom de renar luft och vatten, minskar buller och får oss att må bättre. Nämnden vill synliggöra och förstärka den biologiska mångfalden och ekosystemtjänsterna i parker och grönområden.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.1 Energianvändningen är hållbar

Stadsdelsnämnden arbetar systematiskt med att minska verksamheternas energianvändning. Under förutsättning att nämnden erhåller ansökta medel för klimatinvesteringar kommer förvaltningen öka takten med att byta ut äldre vitvaror såsom torkskåp, kylar och frysar mot mer energisnåla.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Köpt energi (GWh)	2,5 GWh	1785 GWh	År

Nämndmål:

2.1.1 Energianvändningen inom nämndens verksamheter är hållbar

Förväntat resultat

Minskad negativ miljöpåverkan och energiförbrukning. Nämndens verksamheter använder energieffektiva alternativ. Elförbrukningen per kvadratmeter i nämndens lokaler minskar.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Förvaltningen byter ut äldre vitvaror i våra verksamheter till mer energieffektiva, pengar söks från klimatinvesteringsmedel	2018-01-01	2018-12-31
Förvaltningens samtliga verksamheter ska minska mängden pappersutskrifter	2018-01-01	2018-12-31

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.2 Transporter i Stockholm är miljöanpassade

Förvaltningen minskar utsläppen av växthusgaser genom att medarbetarna går, cyklar eller åker kollektivt i första hand. Vid upphandling ställs miljökrav på entreprenörernas maskinparker.

Förvaltningen har en elbil och en biogasbil. Förvaltningens interna transporter görs på ett miljövänligt sätt. Förvaltningen köper in elcyklar som är tillgängliga för de anställda.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Andel miljöbränsle i stadens etanol- och biogasfordon	85 %	85 %	Halvår

Nämndmål:

2.2.1 Nämndens transporter och resor är miljöanpassade

Förväntat resultat

Minskad energikonsumtion genom att medarbetarna bland annat använder sig av gång, cykel och kollektivtrafik som transportmedel i tjänsten. Nämndens verksamheter och parkentreprenör använder i möjligaste mån miljömässigt hållbara transporter.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Förvaltningen ska undersöka förutsättningarna för att samordna hämtningen av förpackningar från förvaltningens verksamheter, i syfte att minska transporterna	2018-01-01	2018-12-31

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.3 Stockholm har en hållbar mark- och vattenanvändning

Nämnden bidrar till kommunfullmäktiges mål genom att parker och grönområden är anpassade till nya klimatförutsättningar och bidrar till en mångfald av ekosystemtjänster. I parker och grönområden produceras en rad ekosystemtjänster som staden och människan är beroende av eftersom de renar luft och vatten, minskar buller och får oss att må bättre.

Nämnden vill synliggöra och förstärka den biologiska mångfalden och ekosystemtjänsterna i parker och grönområden. Under året avser förvaltningen att skaffa sig fördjupad kunskap om diversifierat växtmaterial, trädplaner och skötselplaner för att ha förutsättningar för att stärka den biologiska mångfalden och ekosystemtjänsterna i parkerna.

Förvaltningen kommer även att delta i styrgruppen för arbetet med lokalt åtgärdsprogram

(LÅP) för god vattenstatus i bland annat Riddarfjärden, tillsammans med berörda förvaltningar. Förvaltningen deltar även i exploateringskontorets, stadsbyggnadskontorets samt trafikkontorets planering av stadsutvecklingen i Stadshagen och Kristineberg och verkar för att de ekologiska sambanden ska stärkas där.

Under året kommer förvaltningen fortsätta anpassningen av strandlinjen längs Norr Mälarstrand för att kunna möta framtida förhöjda vattennivåer samt påbörja åtgärder för omhändertagande av dagvatten och skyfall i Rålambshovsparken. I samarbete med miljöförvaltningen ska förvaltningen även utreda hur de ekologiska spridningssambanden för eken på Kungsholmen kan stärkas och skötas.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
 Stadsdelsnämnderna ska tillsammans med idrottsnämnden, fastighetsnämnden, miljö- och hälsoskyddsstyrelsen och trafiknämnden, arbeta med att tillgängliggöra naturreservaten för stockholmarna samt hur rekreativa och ekologiska värden kan utvecklas och stärkas i reservaten.	2018-01-01	2018-12-31

Nämndmål:

2.3.1 Parker och grönområden är anpassade till klimatförutsättningarna och bidrar till en mångfald av ekosystemtjänster

Förväntat resultat

Strategier för dagvattenhantering, skötsel som prioriterar biologisk mångfald och stadsodling gör att parker och grönområden är anpassade till nya klimatförutsättningar och bidrar till en mångfald av ekosystemtjänster.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Förvaltningen ska sköta strandlinjen mot Kungsholmen och Essingeöarna så att både rekreation och biologisk mångfald främjas.	2018-01-01	2018-12-31
Förvaltningen ska utreda möjligheten till ökat lokalt omhändertagande av dagvatten (LOD) i varje parkupprustningsprojekt.	2018-01-01	2018-12-31

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.4 Stockholms kretslopp är resurseffektiva

Stadsdelsnämnden bidrar till kommunfullmäktiges mål genom att tillämpa EU:s avfallshierarki för att minimera mängden avfall.

Genomtänkt planering vid inköp av olika varor och tjänster inom förvaltningen bidrar till att minimera mängden avfall. Genom att använda sig av stadens interna återbrukstjänst, Stocket, kan produkter som exempelvis kontorsmöbler, bord och stolar återanvändas. Verksamheterna återbrukar och återvinner förpackningar i största möjliga utsträckning. Arbetet med matavfallsinsamlingen fortsätter. Information om avfall ges till de äldre barnen i förskoleklass för att öka deras förståelse om avfallens påverkan på miljön. Kunskaperna sprids till hemmen och ger ringar på vattnet.

Satsningen på miljömarta skräpkorgar och skräpkorgar med källsortering i stadsdelsområdets mest välbesökta parker fortsätter, och förvaltningen kommer att ansöka om

klimatestiveringsmedel för att genomföra detta. Borttagning av gamla skräpkorgar när nya kommit på plats kommer även att genomföras. Under året kommer förvaltningen genomföra workshops med entreprenören om skötsel och användning av alla funktioner på de klimatsmarta skräpkorgarna.

Förvaltningen kommer under året att verka för ett stärkt samarbete med trafikkontoret och Stockholm Vatten och Avfall AB i syfte att förbättra och effektivisera skräphanteringen så att den offentliga miljön upplevs ren och snygg oavsett förvaltningsgränser.

Nämndmål:

2.4.1 Nämndens verksamheter minskar uppkomsten av avfall och ökar återvinningen

Förväntat resultat

Verksamheterna förebygger uppkomsten av avfall. Avfallet återbrukas och återvinns i möjligaste mån och tas omhand resurseffektivt. Inget farligt avfall förekommer i hushållssoporna. Skräphanteringen i parkerna är effektiv och miljövänlig.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Förvaltningen fortsätter arbetet med att öka matavfallsinsamlingen i de verksamheter som ännu inte kommit igång	2018-01-01	2018-12-31
Förvaltningen ska införa fler miljösmarta skräpkorgar i parkerna	2018-01-01	2018-12-31
Förvaltningen ska införa miljösmarta källsorteringskärl på fler platser i parkerna	2018-01-01	2018-12-31
Samtliga verksamheter skapar rutiner när det gäller återvinning av förpackningar för att öka medvetandet och utsorteringsgraden	2018-01-01	2018-12-31

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.5 Stockholms miljö är giftfri

Nämndens verksamheter ska, så långt det är möjligt, vara kemikaliesmarta och giftfria. Barn har rätt till en giftfri vardag när de går i förskolan. Förskolorna i stadsdelsområdet fortsätter att arbeta med kemikaliecentrums vägledning för kemikaliesmart förskola och planerar under 2018 att arbeta med nivå 2.

Det finns fortfarande åtgärder som behöver utföras när det gäller att fasa ut olämpligt material. För att inte i onödan utsätta små barn för exponering av olämpliga ämnen är det viktigt att snarast, och senast under 2018 byta ut madrasser, plasttallrikar med mera. Medel för detta söks i detta ärende. Se bilaga 6.

Arbetet med en hållbar utveckling är integrerat i förskolornas verksamhet och innefattar både att vara kemikaliesmart vid inköp av exempelvis material och att servera mer ekologisk och vegetarisk mat. Förvaltningens kockar samordnas i ett köksnätverk med fokus på en klimatsmart mathållning på Kungsholmen.

Nämnden ska verka för att fler förskolor ansöker om att erhålla Skolverkets utmärkelse ”Skola för hållbar utveckling”.

Under året kommer förvaltningen skaffa fördjupad kunskap om bland annat virke, konstgräs, gummibeläggningar samt om behandling och miljömässiga och ekonomiskt hållbara material i parker och grönområden utifrån miljöförvaltningens handlingsplan.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Andel av stadens förskolor som har genomfört alla åtgärder på nivå 2 enligt kemikaliecentrums vägledning för kemikaliesmart förskola	51,43 %	Fastställs 2018	År
 Andel bygg- och anläggningsentreprenader i stadens regi som uppfyller stadens krav avseende användning av Byggvarubedömningen (BVB) eller därmed jämförliga system	100 %	80%	År
 Andel inköpta ekologiska måltider och livsmedel i staden i kronor av totala värdet av inköpta måltider och livsmedel	45 %	45%	År

Nämndmål:

2.5.1 Nämndens verksamheter är kemikaliesmarta och giftfria

Förväntat resultat

Barn och vuxna i nämndens verksamheter exponeras inte för skadliga kemikalier. Förvaltningens medarbetare är medvetna om vikten av en hållbar utveckling. Andelen ekologiska livsmedel i verksamheterna ökar.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Förskolorna genomför webbutbildning och åtgärder i kemikaliesmart förskola nivå 2	2018-01-01	2018-12-31
Förskolorna undersöker möjligheten om att erhålla skolverkets utmärkelse för hållbar utveckling	2018-01-01	2018-12-31
Förvaltningen skapar ett nätverk för förskolornas kockar inriktat på klimatsmart mathållning	2018-01-01	2018-12-31
Samtliga verksamheter arbetar kontinuerligt med att registrera märkningspliktiga kemikalier i stadens gemensamma kemikaliehanteringssystem "Chemsoft"	2018-01-01	2018-12-31

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.6 Inomhusmiljön i Stockholm är sund

Miljön i offentliga lokaler är viktig för både hälsa och välbefinnande. Nämnden bidrar till kommunfullmäktiges mål genom att förvaltningens lokaler har en god inomhusmiljö.

Förvaltningen kommer under året fortsätta arbetet med att förbättra luft- och ljudkvaliteten i förskolor och verksamhetslokaler där barn och unga uppehåller sig.

Nämndmål:

2.6.1 Inomhusmiljön inom nämndens lokaler är god

Förväntat resultat

Nämndens lokaler uppfyller stadens krav på god inomhusmiljö. Planeringen av nya grupp- och servicebostäder och vid förbättring av allmänna lokaler anpassas material och utformning så att hälsorelaterade risker minimeras. Luftkvaliteten inomhus förbättras och ljudnivån är god.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Förvaltningen fortsätter arbetet med att minska bullernivåerna i förvaltningens förskolor	2018-01-01	2018-12-31

KF:s inriktningsmål:

3. Ett ekonomiskt hållbart Stockholm

Stadsdelsnämnden bidrar till att kommunfullmäktiges mål om ett ekonomiskt hållbart Stockholm nås genom att verksamheterna bedrivs med fokus på att nå uppsatta verksamhetsmål inom tilldelad budgetram.

För att nämndens resurser ska används på bästa sätt för medborgarna är det viktigt att samtliga verksamheter bedrivs kostnadseffektivt. Ekonomiuppföljningar genomförs månadsvis och verksamheternas kostnader och kvalitet jämförs kontinuerligt. Enheter som prognostiserar underskott vidtar åtgärder för att uppnå en budget i balans. Lokalbehov, organisation, bemanning och schemaläggning följs regelbundet upp så att verksamheterna kan arbeta så effektivt som möjligt. Antalet hushåll med ekonomiskt bistånd är fortsatt lågt.

Förvaltningen arbetar med digitalisering för att öka den inre effektiviteten.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

3.1 Stockholm är en världsledande kunskapsregion

Kungsholmens stadsdelsnämnd bidrar till kommunfullmäktiges verksamhetsmål genom samarbeten med universitet och högskola. Förskoleavdelningen planerar att utveckla arbetet med studenter ytterligare genom att arrangera gemensamma träffar på olika nivåer för studenter som genomför verksamhetsförlagd utbildning.

Socialtjänstavdelningen och äldreomsorgsavdelningen tar emot studenter från socionom- och sjuksköterskeprogrammen. Äldreomsorgen på Kungsholmen är en av stadens akademiska noder. Under 2018 kommer äldreomsorgen att arbeta med att stärka nodarbetet genom att utveckla den akademiska miljön. Äldreomsorgen ingår också i ett samarbetsprojekt, Dö Bra, med Karolinska Institutet.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Antal tillhandahållna praktikplatser för högskolestuderande samt platser för verksamhetsförlagd utbildning	180	Tas fram av nämnden	Tertial

KF:s mål för verksamhetsområdet:

3.2 Stockholm är en företagsvänlig stad

Stadsdelsnämnden bidrar till en företagsvänlig stad genom ett gott samarbete med lokala företagsorganisationer. En fortlöpande dialog förs även med de företag som bedriver verksamhet inom nämndens ansvarsområde. Genom att tillgodose invånares och brukares behov av verksamhet bidrar nämnden till att Stockholms stad ökar sina konkurrensfördelar när företag ska välja etableringsort.

En väl utvecklad offentlig såväl som kommersiell service, bra kommunikationer och ett centralt läge är exempel på vad som gör Kungsholmen attraktivt för företag.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
 Stockholm Business Region AB ska i samarbete med kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna kartlägga möjligheterna för ökad tillväxt inom respektive stadsdels geografiska område genom en lokal näringslivsanalys	2018-01-01	2018-12-31

Nämndmål:

3.2.1 Företag väljer att etablera sig på Kungsholmen och Essingeöarna

Förväntat resultat

Nämnden har ett gott samarbete med lokala företagsorganisationer och privata utförare som finns på Kungsholmen.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Nämnden bjuder in till ett samråd med det lokala näringslivet	2018-01-01	2018-12-31
Äldreomsorgen ska utveckla den akademiska noden genom att anordna en utvecklingsdag tillsammans med berörda samarbetspartners.	2018-01-01	2018-12-31

KF:s mål för verksamhetsområdet:

3.3 Fler jobbar, har trygga anställningar och försörjer sig själva

Nämnden bidrar till kommunfullmäktiges mål genom att arbeta för att invånarna i Kungsholmens stadsdelsområde ska bli självförsörjande. Barns behov beaktas särskilt när vuxna söker ekonomiskt bistånd. Genom budget- och skuldrådgivarna erbjuds rådgivning i syfte att förhindra överskuldssättning. Personer som ansöker om ekonomiskt bistånd på grund av arbetslöshet remitteras alltid till arbetsmarknadsförvaltningen.

Personer med socialmedicinska arbetshinder ökar. Med en stor problemkomplexitet försvåras möjligheterna att ta del av den reguljära arbetsmarknaden och personer riskerar att bli kvar som bidragstagare under lång tid. Genom samverkan med andra aktörer som Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen-rehab, arbetsmarknadsförvaltningen och landstinget inom Samordningsförbundet Stockholms stad, verkar nämnden för att den enskilde får samordnade rehabiliteringsinsatser som ökar möjligheterna att nå egen försörjning.

Arbetet med utbyte av sommarjobb mellan Kungsholmens och Rinkeby-Kistas stadsdelsnämnder fortsätter under 2018. Det ökade antalet nyanlända påverkar

försörjningsstödsverksamheten. Behovet av samhällsvägledning och introduktion är stort hos den grupp nyanlända som ännu inte är redo att gå in i etableringsfasen utan istället är i behov av andra insatser. Under 2018 kommer förvaltningen att undersöka möjligheterna till ett samarbete mellan innerstadsstadsdelarna för att ta fram former för hur nyanlända kungsholmsbor kan mötas på bästa sätt.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Andel personer som har ekonomiskt bistånd i förhållande till befolkningen	0,3 %	1,6%	Tertial
 Andel unga som varken arbetar eller studerar		Fastställs 2018	År
 Andel vuxna med långvarigt ekonomiskt bistånd jämfört med samtliga vuxna invånare	0,25 %	1,1%	Tertial
 Antal aspiranter som fått Stockholmsjobb	6 st	1 000 st	Tertial
 Antal praktiktillfällen som genomförs inom stadens verksamheter av de aspiranter som Jobbtorg Stockholm matchar	20 st	500 st	Tertial
 Antal tillhandahållna platser för feriejobb	250 st	9 000 st	Tertial
 Antal tillhandahållna platser för Stockholmsjobb	20 st	1 000 st	Tertial
 Antal ungdomar som fått feriejobb i stadens regi	300 st	9 000 st	Tertial

*Andel unga som varken arbetar eller studerar. "Mätmetod är under framtagande. Årsmål kommer att fastställas under 2018"

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
 Arbetsmarknadsnämnden ska genom jobbtorgen för unga i Kista, Skärholmen och vid Globen, och i samarbete med stadsdelsnämnderna förstärka det uppsökande och stödjande arbetet för unga utan sysselsättning och med komplex problematik samt utveckla insatser för målgruppen.	2018-01-01	2018-12-31
 Arbetsmarknadsnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna fortsätta arbetet med kvinnor långt ifrån arbetsmarknaden för att öka delaktigheten och den ekonomiska jämställdheten i staden.	2018-01-01	2018-12-31
 Arbetsmarknadsnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna öka utbytet mellan stadsdelarna kring sommarjobben för att öka sammanhållningen i staden och möjliggöra för fler att testa arbete i andra stadsdelar än där man bor.	2018-01-01	2018-12-31
 Stadsdelsnämnderna ska arbeta aktivt med villkor för sysselsättningsfrämjande åtgärder vid upphandlingar.	2018-01-01	2018-12-31
 Stadsdelsnämnderna ska i samarbete med arbetsmarknadsnämnden utveckla samverkan med det lokala näringslivet och civilsamhället för att skapa förutsättningar för jobb, integration och social hållbarhet med en särskild inriktning mot unga.	2018-01-01	2018-12-31
 Stadsdelsnämnderna ska, exempelvis inom ramen för sina olika verksamhetsområden, öka möjligheterna för personer med funktionsnedsättningar att komma i arbete.	2018-01-01	2018-12-31

Nämndmål:

3.3.1 Fler Kungsholmsbor klarar sin egen försörjning

Förväntat resultat

Den enskilde klarar sin försörjning och lever ett självständigt liv. Andelen personer på Kungsholmen som har ekonomiskt bistånd är låg. Andelen barn som lever i familjer som har ekonomiskt bistånd är fortsatt låg. Personer med socialmedicinska arbetshinder och nyanlända personer går vidare till egen försörjning efter rehabiliterings- och samhällsvägläsningsinsatser i förvaltningens verksamheter och i samverkan med samordningsförbundet Stockholm stad.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
♀ Andel personer med socialmedicinska- och rehabiliteringsskäl som går till egen eller annan försörjning, efter insats i förvaltningens verksamhet	25 %		År

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Samtliga verksamheter planerar för utökad mottagande av feriearbetare	2018-01-01	2018-12-31

KF:s mål för verksamhetsområdet:

3.4 I Stockholm är det enkelt att utbilda sig genom hela livet

Stadsdelsnämnden bidrar till kommunfullmäktiges mål genom att förskolan på olika sätt stimulerar till lärande. Förskolans pedagogik, material och lokaler är tillgänglig för alla. Personer med funktionsnedsättning får genom deltagande i dagliga verksamheter stöd i att utveckla sina förmågor för att möjliggöra övergång till lönearbete.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

3.5 Stockholms stads ekonomi är långsiktigt hållbar

Ekonomi följs upp månadsvis på enhets-, avdelnings- och nämndnivå. Enheter som prognostiserar underskott ska vidta åtgärder för att uppnå en budget i balans. Träffsäkra prognoser möjliggör styrning av nämndens ekonomiska resurser och prioriteringar och omprioriteringar där det behövs.

För att nämndens resurser ska användas på bästa sätt för medborgarna är det viktigt att samtliga verksamheter bedrivs så kostnadseffektivt som möjligt och på så sätt frigör resurser för prioriterade verksamheter. Detta sker bl.a. genom samordnad styrning och tydliga former för uppföljning och jämförelser. Lokalbehov, organisation, bemanning och schemaläggning behöver ständigt ses över för att verksamheterna ska kunna arbeta så effektivt som möjligt.

Förvaltningen arbetar med digitalisering för att öka den inre effektiviteten.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Nämndens budgetföljsamhet efter resultatöverföringar	100 %	100 %	Tertial
 Nämndens budgetföljsamhet före resultatöverföringar	100 %	100 %	Tertial
 Nämndens prognossäkerhet T2	+/-1 %	+/- 1 %	År

Nämndmål:

3.5.1 Stadsdelsnämndens ekonomi är långsiktigt hållbar

Förväntat resultat

Nämndens budget är i balans och befintliga resurser används så att invånarna får största möjliga nytta för skattepengarna. Förvaltningens chefer har god kunskap om förändringar i verksamheten och gör anpassningar inom budgetramen utifrån nya behov. Prognossäkerheten är god och åtgärder vidtas vid behov.

KF:s inriktningsmål:

4. Ett demokratiskt hållbart Stockholm

Ett demokratiskt hållbart Stockholm innebär att invånarna ska uppleva delaktighet och ha inflytande. Alla stockholmare ska ha möjlighet att delta i samhällets utveckling oavsett vem man är. Stockholm ska också vara en trygg stad, fri från diskriminering, där ingen ska behöva vara rädd för våld eller utsättas för förtryck. Nedan sammanfattas hur nämndens mål bidrar till uppfyllelse av kommunfullmäktiges inriktningsmål och mål för verksamhetsområdet.

Alla som kommer i kontakt med nämndens verksamheter ska känna sig trygga i ett gott bemötande och att kvalitet, service och resursfördelning är likvärdig för alla. Alla har rätt till delaktighet, inflytande och information samt ska ges möjlighet att framföra sina åsikter i frågor som rör dem.

Nämndens verksamheter är tillgängliga och jämlika oavsett fysiska och sociala förutsättningar. Personer med funktionsnedsättning ska klara sitt dagliga liv, ha en hållbar boendesituation och en meningsfull sysselsättning. Barn som utsatts för våld eller har upplevt våld mot närstående och våldsutsatta vuxna ges individuellt stöd utifrån behov och livssituation.

Förvaltningens chefer ska ha medarbetarnas förtroende och de skapar förutsättningar för att medarbetarna tar ansvar och är delaktiga i utvecklingen. Arbetsplatserna ska vara inkluderande och fria från diskriminering.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.1 Stockholm är en jämställd stad där makt och resurser fördelas lika

Nämnden bidrar till kommunfullmäktiges mål genom att alla som kommer i kontakt med nämndens verksamheter känner sig trygga i att kvalitet, service och resursfördelning utformas på ett likvärdigt sätt för alla, oavsett kön. Program för ett jämställt Stockholm 2018-2022 ligger till grund för nämndens arbete med jämställdhetsintegrering.

Stadens välfärd och service ska vara likvärdig för kvinnor och män. Varje enhet har skapat mål utifrån jämställdhet och ska i verksamhetsplan 2018 beskriva identifierade förbättringsområden där omotiverade skillnader framkommer mellan könen.

Jämställdhetsperspektivet beaktas och tydliggörs i nämndens beslutsunderlag. Under året fortsätter utvecklingen av jämställdhetsanalyser.

Kvinnor och män ska ha samma rätt och möjlighet att vara aktiva medborgare och att uppleva trygghet. Resultatet från stadens trygghetsmätning används som kunskapsunderlag i nämndens trygghetsskapande. Trygghetsarbetet beskrivs under mål 1.3.

Jämställdhetspolitikens mål om att mäns våld mot kvinnor ska upphöra beskrivs under mål 4.5. Under mål 4.2 beskrivs hur nämnden aktivt motverkar diskriminering, kränkande särbehandling och trakasserier inom förvaltningen.

För att stödja ett jämställt nyttjande av parker bevakas att parktillgången är tillräckligt stor och att mångfunktionella ytor planeras. Under året ska en utvärdering av en nyligen upprustad park utifrån en jämställdhetsanalys genomföras. Inför fördelning av investeringsmedel 2019

för parker och grönområden görs en jämställdhetsanalys.

Kvinnors organisering

Kvinnors deltagande i den demokratiska processen är viktigt och nämnden ska i samverkan med civilsamhället bidra till att öka kvinnors makt och inflytande i det offentliga rummet.

I den öppna träfflokalen för äldre fortsätter samverkan med föreningar med utgångspunkt i digitalisering för äldre kvinnor.

Förvaltningen ska under året bjuda in föreningar och organisationer till den öppna fritidsverksamheten för att inspirera unga kvinnor till organisering (se mål 4.5).

Information om möjlighet till samverkan och riktade föreningsbidrag till ideella föreningar som har aktiviteter som syftar till att stärka kvinnors ställning i samhället kommer att ges.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Andel tjänsteutlåtanden som innehåller en jämställdhetsanalys	100 %	100 %	Tertial

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
 Kommunstyrelsen ska i samarbete med stadsdelsnämnderna stödja kvinnors organisering med målet att öka kvinnors makt och inflytande i det offentliga rummet.	2018-01-01	2018-12-31

Nämndmål:

4.1.1 Kungsholmens stadsdelsområde är jämställt och makt och resurser fördelas lika

Förväntat resultat

Nämndmål uppnås med lika goda resultat för alla, oavsett kön. De tjänster och den service som nämnden erbjuder är lika tillgänglig, av lika hög kvalitet och lika väl anpassad för flickor och pojkar, kvinnor och män. Samtliga verksamheter har tillgång till och analyserar könsuppdelad statistik.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Samtliga enheter analyserar 2017 års resultat. Förbättringsområden för 2018 tas fram där omotiverade skillnader mellan könen framkommer.	2017-01-01	2018-12-31

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.2 Stockholms stad är en bra arbetsgivare med goda arbetsvillkor

Kungsholmens stadsdelsnämnd bidrar till att uppnå kommunfullmäktiges mål genom att skapa förutsättningar för ett tydligt och närvarande ledarskap där öppenhet, utveckling och delaktighet står i fokus. Genom att systematiskt arbeta för en god och hållbar arbetsmiljö fri från diskriminering, kränkande särbehandling och trakasserier skapas förutsättningar för att kompetenta medarbetare och ledare behålls inom förvaltningens verksamheter.

Ledarskap

I årets medarbetarenkät steg förvaltningens värde för ledarskapet men det ligger fortsatt under stadens medelvärde. För att förtydliga förväntningarna på chefsuppdraget kommer förvaltningen under året att arbeta fram en ledaridé och särskilda lönekriterier för chefer. För att stärka ledarskapet ytterligare kommer ledarskapsutveckling vara prioriterat.

Kompetensförsörjning

För att nå målen, ha god kvalitet i verksamheterna och för att kunna erbjuda medborgarna god service krävs att förvaltningen klarar kompetensförsörjningen både på kort och lång sikt. Av hela stadens totala rekryteringsbehov under 2018 beräknas 68 procent bero på personalrörlighet (andelen beräknas öka till 74 procent år 2025). Mot bakgrund av detta och svårigheten att redan idag rekrytera många yrkesgrupper, kommer det vara avgörande hur förvaltningen förmår behålla och utveckla de medarbetare och chefer som finns i verksamheterna idag. Ett systematiskt kompetensförsörjningsarbete är en förutsättning för att säkra kompetens och kvalitet i verksamheterna framöver. Förvaltningen kommer därför att ta fram kompetensförsörjningsplaner för samtliga verksamheter under 2018.

Arbetsmiljö

För att behålla och attrahera medarbetare behöver förvaltningen vara en attraktiv arbetsgivare där medarbetare känner sig delaktiga, utvecklas och mår bra. Den sociala och organisatoriska arbetsmiljön och en bra arbetssituation är fortsatt prioriterade områden. Nämnden ökar förutsättningarna för en god arbetsmiljö genom att sträva mot ett öppet arbetsklimat och arbeta för att motverka diskriminering, kränkande särbehandling och trakasserier. Samverkan med de fackliga organisationerna fortsätter att utvecklas.

Förvaltningens sjukfrånvaro påverkar såväl medarbetarnas välbefinnande som verksamhetens kvalitet. Därför är arbetet med att minska sjukfrånvaron i fokus även fortsättningsvis. Förvaltningens arbete med att sänka sjukfrånvaron baseras på en strukturerad process och de chefer och verksamheter som har behov ges stöd i detta arbete.

Handlingsplanen för att förbättra arbetssituationen för socialsekreterare och biståndshandläggare kommer att fortsätta att implementeras.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Aktivt Medskapandeindex	81	81	År
 Index Bra arbetsgivare	84	84	År
 Sjukfrånvaro	7,6 %	tas fram av nämnden	Tertial
 Sjukfrånvaro dag 1-14	2,3 %	tas fram av nämnden	Tertial

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
 Äldrenämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna stödja stadsdelsnämnderna i hur äldreomsorgen kan organisera sin ledningsorganisation för att främja det närvarande ledarskapet	2018-01-01	2018-12-31

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
 Äldrenämnden ska i samråd med stadsdelsnämnderna genomföra och utvärdera en pilot med schemalagd reflektionstid i hemtjänsten	2018-01-01	2018-12-31

Nämndmål:

4.2.1 Ett gott ledarskap genomsyrar hela organisationen

Förväntat resultat

Ledare för nämndens verksamheter ger sina medarbetare förtroende och förutsättningar för att ta ansvar i sitt arbete. Genom engagemang, lyhördhet och nytänkande kan chefer och medarbetare tillsammans utveckla verksamheten och bidra till att aktivt medskapandeindex (AMI) ökar och att en sund personlörlighet uppnås.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
Ledarskapsindex	79		År

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Alla verksamheter ska ta fram en kompetensförsörjningsplan.	2018-01-01	2018-08-31
Förskolans personal kompetensutvecklas i samband med skolplattformens införande	2018-01-01	2018-12-31
Förskoleavdelningen utvecklar arbetet med förskollärarstudenter på olika nivåer	2018-01-01	2018-12-31
Förskolornas ledningsgrupper deltar i ett ledarutvecklingsprogram	2018-01-01	2018-12-31
Förvaltningen tar fram en ledaridé för förvaltningens chefer	2018-01-01	2018-12-31
Förvaltningen tar fram lönekriterier för förvaltningens chefer	2018-01-01	2018-12-31

Nämndmål:

4.2.2 Ledare och medarbetare skapar tillsammans en god och hållbar arbetsmiljö som är fri från diskriminering, kränkande särbehandling och trakasserier.

Förväntat resultat

Nämndens alla verksamheter har en god och hållbar arbetsmiljö där medarbetare och chefer har en bra arbetssituation, sjukfrånvaron minskar och där alla medarbetare har lika möjligheter och rättigheter. Genom ett aktivt arbetsmiljöarbete ökar andelen medarbetare som rekommenderar sin arbetsplats.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
Andelen medarbetare som kan rekommendera sin arbetsplats till andra	66 %		År
Index för organisatorisk och social arbetsmiljö	7,8		År

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Alla enheter tar fram en aktivitet som främjar hälsa	2018-01-01	2018-12-31
Berörda enheter fortsätter implementera handlingsplanen för socialsekreterare och biståndshandläggare	2018-01-01	2018-12-31
Förvaltningen utbildar cheferna inom området lika rättigheter och möjligheter på arbetet	2018-01-01	2018-12-31
Förvaltningen åtgärdar risker för diskriminering eller repressalier, eller andra hinder för medarbetarnas lika rättigheter och möjligheter.	2018-01-01	2018-12-31

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.3 Stockholm är en stad som lever upp till mänskliga rättigheter och är fritt från diskriminering

Nämnden bidrar till kommunfullmäktiges mål genom att arbeta förebyggande mot diskriminering och värna mänskliga rättigheter. Alla människor som kommer i kontakt med förvaltningens verksamheter ska bemötas med respekt. De beslut och insatser som nämnden ansvarar för utgår från individens lika rättigheter och möjligheter oavsett kön, könsidentitet, ålder, ursprung, etnicitet, sexuell läggning eller funktionsnedsättning.

Förvaltningen fortsätter arbetet med att höja kompetensen inom hbtq och normkritik genom att använda stadens utbildning för hbtq-diplomering. Stockholms stads program för lika möjligheter oavsett sexuell läggning, könsidentitet eller könsuttryck 2018-2022 ska användas som stöd i det fortsatta arbetet.

Nämndens råd har en viktig funktion i att bevaka diskrimineringsfrågor. Föreningsbidrag fördelas till föreningar som står bakom mänskliga rättigheter. Hur bidragen fördelas beror på de ansökningar som kommer in.

Ungdomsrådet är ett exempel på ungas organisering. Det är ett lokalt inflytandeforum för ungdomar som ska ge målgruppen en möjlighet för att göra sina röster hörda i Kungsholmens stadsdelsområde. Förvaltningen ska under året bjuda in föreningar och organisationer till den öppna fritidsverksamheten för att inspirera unga till organisering. Fritidsgården ska under 2018 se över möjligheterna till att starta ett gårdsråd. Kunskaper om normer och värden förmedlas till unga bland annat genom arbetet med Respekt och självrespekt (RoS). Syftet är att medvetandegöra ungdomar om maskulinitetsnormer.

Förvaltningen har tilldelats statsbidrag för arbete med sverigefinska minoritetsgrupper. Arbetet för att stärka och främja bevarandet av det nationella minoritetsspråket bedrivs gemensamt i innerstaden och där planeras för hur pengarna ska användas. Annonser med information om minoritetslagstiftningen och aktiviteter finns i lokaltidningen vid två tillfällen under året. Lokalt på Kungsholmen finns information i månadsannonserna samt i receptionen på Lindhagensgatan.

Förstärkt föräldraskapsprogram

I de föräldraskapsprogram som förvaltningen erbjuder ingår information om barns och ungdomars rättigheter. Under 2018 ska förvaltningen, inom alla verksamheter som möter vårdnadshavare, informera om barns och ungdomars rättigheter. Ett exempel är att erbjuda

föräldraföreläsningar inom ämnet, i samarbete med civilsamhället.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Andel brukare i dagverksamhet för äldre som inte upplever diskriminering	97 %	Öka	År
 Andel brukare inom omsorgen för personer med funktionsnedsättning som inte upplever diskriminering	76 %	Öka	År
 Andel brukare inom socialpsykiatri som inte upplever diskriminering	92 %	Öka	År
 Andel brukare som inte upplever diskriminering inom förskolan och familjedaghem	100 %	Öka	År

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
 Stadsdelsnämnderna ska i samverkan med civilsamhället och genom befintliga mötesplatser verka för att nå och stärka kunskaperna hos fler föräldrar om barn och ungas rättigheter. Kommunstyrelsen ska vara behjälplig i arbetet	2018-01-01	2018-12-31

Nämndmål:

4.3.1 Kungsholmens verksamheter lever upp till mänskliga rättigheter och är fritt från diskriminering

Förväntat resultat

De beslut och insatser som nämnden ansvarar för utgår ifrån individens lika rättigheter och möjligheter. Ett normkritiskt och inkluderande arbetssätt genomsyrar verksamheterna. Invånare och medarbetare upplever att nämndens verksamheter är inkluderande och är fria från diskriminering.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Enheterna genomför kompetenshöjande insatser för medarbetare om normkritiskt arbete	2018-01-01	2018-12-31
Förvaltningens verksamheter, som möter vårdnadshavare, ger dem information om barn och ungdomars rättigheter	2018-01-01	2018-12-31
I förskolornas arbete mot diskriminering och kränkande behandling implementeras en gemensam arbetsprocess	2018-01-01	2018-12-31

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.4 Stockholm är en stad som respekterar och lever upp till barnets rättigheter i enlighet med FN:s barnkonvention

Nämnden bidrar till kommunfullmäktiges mål genom att säkerställa barns rättigheter i enlighet med FN:s barnkonvention. I enlighet med program för barnets rättigheter och inflytande i Stockholms stad 2018-2022 ska beslutsfattare och medarbetare beakta barnperspektivet och omsätta barnets rättigheter i alla beslut, uppdrag och i det dagliga arbetet. I samband med utredningar om ekonomiskt bistånd där det finns barn i hushållet görs regelmässigt en konsekvensanalys av barnets situation.

Barn och ungas rätt till delaktighet och inflytande är centralt i arbetet utifrån socialtjänstlagen. Barnets bästa är avgörande vid beslut och åtgärder som rör vård- eller behandlingsinsatser. Ett barn ska alltid utifrån mognad och ålder ges möjlighet till inflytande och att föra fram sina åsikter i frågor som rör barnet själv.

Nämnden arbetar aktivt för ett tydligt barnperspektiv i planeringen, bland annat genom att efterfråga barnkonsekvensanalyser samt att arbeta för ändamålsenliga förskolegårdar. Ur ett barnperspektiv är det också viktigt att tillgången till park och lek och idrottsmiljöer är god. Förvaltningen deltar i den stadsövergripande arbetsgruppen staden i ögonhöjd, som har uppdraget att ta fram en rutin för hur barn och ungas behov ska säkerställas i stadsutvecklingen. Gruppen har tagit fram en checklista som ska användas vid skrivande av tjänsteutlåtanden samt en metod för integrerad barnkonsekvensanalys som ska användas i stadsbyggnadsprocessen.

Under året kommer en dialog med förskolor, barn och föräldrar genomföras kring kommande förnyelse av lekplatsen Signalparken i Marieberg.

Nämndmål:

4.4.1 Barn och ungas rättigheter respekteras

Förväntat resultat

Barn och unga kommer till tals i utredningar och vid genomförande av insatser. Barnkonventionen är ett levande dokument i förskolans verksamhet. I planeringen av parker och lek- och idrottsmiljöer finns ett barnperspektiv.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
Andel barn och unga som kommer till tals i utredningar	100 %		År
Andel genomförandeplaner som uppmärksammar barnperspektivet	100 %		År
Andel utredningar gällande vuxna som uppmärksammar barnperspektivet	100 %		År

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.5 Stockholm är en stad där ingen behöver vara rädd för våld

Stadsdelsnämnden bidrar till kommunfullmäktiges mål genom att chefer och medarbetare har kunskap om våld i nära relationer och en beredskap att våga se, fråga och agera när de möter en person som är utsatt för våld. Fokus ligger på att uppmärksamma särskilt utsatta grupper behov exempelvis personer med funktionsnedsättning, äldre, hbtq-personer och personer som lever i hederskontext.

Den lokala resursgruppen som består av representanter från förskolan, individ- och familjeomsorgen, omsorgen om personer med funktionsnedsättning samt äldreomsorgen ska under året utvidgas för att även omfatta förvaltningens utförarenheter. Resursgruppens uppdrag är att utveckla arbetet mot våld i nära relationer, samordna utbildningar och sprida kunskap utifrån Stockholms stads program mot våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck 2017-2020.

Vuxna som är våldsutsatta får information om sina rättigheter och erbjuds eget stöd utifrån sina behov och sin livssituation. Våldsutövare motiveras att ta emot insatser, bland annat genom information om Manscentrum dit de kan vända sig för specialiststöd. Socialtjänsten inleder alltid en utredning vid misstanke om att ett barn lever med våld i nära relation. Barn som utsatts för våld eller har upplevt våld mot närstående erbjuds eget stöd. På förskolorna finns rutiner för hur man ska gå tillväga vid misstanke om att barn far illa.

Förvaltningen ska utveckla våldspreventiva insatser som syftar till att motverka att våld uppstår, bland annat genom att motverka traditionella normer kring kön.

Under 2018 ska fyra relationsvåldscentrum upprättas i Stockholms stad. Kungsholmens stadsdelsnämnd ska samverka med innerstadsstadsdelarna kring detta.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Andel medarbetare som gått utbildning kring att upptäcka barn som upplever våld i nära relation samt hedersrelaterat våld, konsekvenser av det och hur man kan prata om detta	25 %	Tas fram av nämnden	År
 Andel medarbetare som har genomgått utbildning om att upptäcka våldsutsatthet och konsekvenser av detta inkl särskilt utsatta grupper	18 %	Tas fram av nämnden	År
 Antal personer som utsatts för våld i nära relation som är kända av socialtjänsten	70 st	tas fram av nämnden	År

Nämndmål:

4.5.1 Kungsholmen är ett stadsdelsområde där ingen behöver vara rädd för våld i nära relation

Förväntat resultat

Medarbetare inom nämndens verksamheter har kunskaper om våld i nära relationer och normkritiskt förhållningssätt. Allmänheten får information om vart de kan vända sig vid våld i nära relation. Personer utsatta för våld i nära relation erbjuds samordnat individuellt stöd. Barnperspektivet beaktas alltid.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Alla beställarenheter lägger till webb-utbildning om våld i nära relationer vid introduktionen av nyanställda	2018-01-01	2018-12-31
Alla beställarenheter skapar rutiner kring utredningsmetoden Freda-kortfrågor	2018-01-01	2018-12-31
Alla enheter implementerar de lokala rutinerna för arbetet mot våld i nära relationer	2018-01-01	2018-12-31
Alla utförarenheter ska öka kunskapen om våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck	2018-01-01	2018-12-31
Förskolepersonal lär sig att använda materialet "Liten och trygg" från Brottsoffermyndigheten	2018-01-01	2018-12-31

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.6 Stockholm är en tillgänglig stad för alla

Nämnden bidrar till kommunfullmäktiges mål genom att nämndens verksamheter är tillgängliga och jämlika. Alla ges möjlighet att delta på lika villkor i samhällets gemenskap. Det finns möjlighet för alla att ta del av den offentliga miljön oavsett fysiska och sociala förutsättningar.

Ökad kvalitet, delaktighet och trygghet

Personer med funktionsnedsättning ska kunna delta på lika villkor i samhällets gemenskap och ha samma möjligheter som andra att leva ett självständigt liv. Det innebär att bemötas med kunskap och respekt samt att ha inflytande utifrån individuella behov och önskningsar. Det innebär även att ha ett arbete, en sysselsättning eller en daglig verksamhet att gå till samt att känna trygghet i sitt boende. En hållbar boendesituation är en viktig del av att kunna leva ett självständigt liv.

De stöd- och serviceinsatser som ges ska kännetecknas av hög kvalitet och trygghet. Den enskilde ska vara delaktig i planeringen av insatser och påverka hur de utförs genom sin genomförandeplan. Utredningar som görs inom omsorgen om personer med funktionsnedsättning ska innehålla information om brukarens egen syn på sin livssituation. Den enskilde ska vara delaktig i utredningen och beviljade insatser ska följas upp och säkerställas utifrån att de stärker den enskildes förmåga.

Under 2017 vidtog förvaltningen åtgärder för att säkra kvaliteten och stärka ledarrollerna i verksamheterna för personer med funktionsnedsättning. En omorganisation av hela utförarsidan genomfördes. De tillträdande enhetscheferna fick i uppdrag att skapa fungerande strukturer för alla delar av verksamheten samt göra en översyn och revision av alla förekommande arbetsprocesser och rutinbeskrivningar. Detta kvalitetshöjande och kvalitetssäkrande arbete fortsätter under 2018 med implementering av de förtydligade rutinerna och arbetsinstruktionerna. Hälsobefrämjande aktiviteter kommer att genomföras under året. Socialtjänstavdelningen arbetar på olika sätt för en ökad digitalisering.

Anhörigstöd

Stadens program för stöd till anhöriga 2017-2020 ligger till grund för förvaltningens arbete med anhörigstöd. Nätverket för anhörigombud kommer under året att utvidgas till medarbetare inom omsorgen om personer med funktionsnedsättning. De anhöriga som behöver stöd för egen del ska få detta. Under verksamhetsåret kommer ett riktat stöd att erbjudas till anhöriga som riskerar att bli fysiskt och psykiskt utslitna.

Parkmiljö

Trygghet, tillgänglighet och jämställdhet är viktigt för alla parkbesökare och beaktas i varje parkupprustning. I samband med att Kungsholmens parkplan, som antogs under 2017, gjordes en tillgänglighetsinventering av parkerna inom stadsdelsområdet där behovet av tillgänglighetsåtgärder i varje park listas. Förvaltningen arbetar systematiskt och utifrån budget med att genomföra tillgänglighetsåtgärder i parkerna.

Under året kommer åtgärder utifrån parkplanens tillgänglighetsinventering genomföras. Bland annat kommer gångvägen längs Norr Mälarstrand samt gångvägarna i Rudbecksparken ges jämnare markbeläggning för ökad tillgänglighet.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Andel nöjda brukare - Daglig verksamhet (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	94 %	88 %	År
 Andel nöjda brukare - korttidsboende (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	92 %	90 %	År
 Andel nöjda brukare - LSS-boende, vuxna och barn (Stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	88 %	88 %	År
 Andel personer med funktionsnedsättning som upplever att de blir väl bemötta av stadens personal (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	89 %	89 %	År
 Andel personer med funktionsnedsättning som upplever att de har en fungerande bostad (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	82 %	tas fram av nämnden	År
 Andel personer med funktionsnedsättning som upplever att de kan påverka insatsens utformning (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	79 %	77 %	År
 Andel personer med funktionsnedsättning som upplever att stadens inne och utemiljö är tillgänglig och användbar. (Stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	78 %	tas fram av nämnden	År
 Brukarens upplevelse av trygghet - LSS-boende, vuxna och barn (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	95 %	91 %	År

Nämndmål:

4.6.1 Kungsholmen har tillgängliga stadsdelar

Förväntat resultat

Förvaltningens verksamheter och parkmiljöer är tillgängliga för alla oavsett funktionsförmåga. Alla kan ta del av stadsdelsområdets information och utbud.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Förvaltningen har en dialog med nämndens råd om tillgängligheten på Fredhällsklipporna	2018-01-01	2018-12-31

Nämndmål:

4.6.2 Personer med funktionsnedsättning lever ett självständigt liv och deltar i samhället

Förväntat resultat

Personer med funktionsnedsättning har ett fungerande dagligt liv, en hållbar boendesituation, en meningsfull sysselsättning och deltar i samhällslivet i samma utsträckning som andra. Stödinsatserna som ges är utformade tillsammans med den enskilde och syftar till ökad självständighet och ökad delaktighet.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
Andel brukare som har en aktuell, individuellt utformad genomförandeplan	80 %		Tertial
Andel personer med beslut om bostad med särskild service som har sin bostad i Stockholms stad.	40 %		År
Andel personer med funktionsnedsättning i gruppboende och serviceboende som regelbundet deltar i fysiska aktiviteter.	83 %		År
Andel verksamheter som redovisar sin tillgänglighet under Hitta och jämför service	100 %		År

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Utförarenheterna inom egen regi verksamheterna för personer med funktionsnedsättning ska genomföra en kollegiegranskning av genomförandeplaner	2018-01-01	2018-10-31
Verksamheterna för personer med funktionsnedsättning ska anordna hälsobefrämjande aktiviteter	2018-01-01	2018-12-31
Verksamheterna för personer med funktionsnedsättning ska arbeta för att öka brukarnas delaktighet i stadens brukarundersökning	2018-01-01	2018-12-31
Verksamheterna för personer med funktionsnedsättning ska upprätta rutiner för samverkan, bemötande och delaktighet med anhöriga	2018-01-01	2018-12-31

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.7 Stockholm är en demokratisk stad där invånarna har inflytande

Nämnden bidrar till kommunfullmäktiges mål genom att verka för att invånarna i stadsdelsområdet ges möjlighet till delaktighet och inflytande. Inom Kungsholmens stadsdelsområde är valdeltagandet högt. Antal inkomna medborgarförslag är fortsatt på en jämförelsevis hög nivå. 2017 inkom ca 70 medborgarförslag. Medborgarna informeras om hur de kan vara med och påverka genom förvaltningens närvaro vid olika evenemang till exempel nationaldagen och Kungsholmstorgs dag, via månadsannonser i lokaltidningen och information via stockholm.se och förvaltningens facebook-sida.

Invånare har möjligheter att påverka i parkinvesteringar och stadsmiljöfrågor. Medborgardialogen sker bland annat genom parkvandringar, parksamråd på plats inför parkupprustningar, enkäter på webb och på plats i parker samt trygghetsvandringar med olika målgrupper samt genom medborgarförslag.

Möjlighet till stadsodling kan också bidra till invånarnas delaktighet och möjlighet att påverka sitt närområde. Satsningen på stadsodling inom stadsdelsområdet kommer att fortsätta på samma platser som föregående år. För att öka engagemanget och det gemensamma ansvarstagandet för våra parker och grönområden kommer förvaltningen genomföra en informationsinsats kring möjligheten att teckna brukaravtal för skötsel av en bit parkmark.

Nämndens ungdomsråd, råd för funktionshinderfrågor och pensionsråd har möjlighet att lämna synpunkter och förslag på remisser som berör det aktuella verksamhetsområdet.

Förvaltningen värdesätter och tar till vara invånarnas synpunkter och klagomål.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Andel stockholmare som har förtroende för stadsdelsförvaltningen i det område där de bor	38 %	Fastställs 2018	År
 Andel stockholmare som vet hur de kan påverka beslut som rör deras närmiljö	22	Fastställs 2018	År

Nämndmål:

4.7.1 Kungsholmsbor är delaktiga och har möjlighet till inflytande

Förväntat resultat

Män och kvinnor på Kungsholmen utövar inflytande genom att lämna medborgarförslag och delta vid stadsdelsnämndens sammanträden. Nämndens råd är aktiva och har inflytande i frågor som berör dem. Möjlighet till dialog finns genom förvaltningens sociala kanaler. Alla som tar del av nämndens verksamheter, vårdnadshavare och anhöriga har möjlighet till inflytande över det som berör nämndens ansvar.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Antal medborgarförslag	70		Tertial

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Förvaltningen ska möjliggöra valdeltagandet bland personer med funktionsnedsättning	2018-01-01	2018-12-31
Nämndens råd bjuds in till gemensam dialog med fokus på trygghetsfrågor	2018-01-01	2018-12-31

Nämndmål:

4.7.2 Barn i förskolan är delaktiga i demokratiska processer

Förväntat resultat

Barn utforskar, undersöker och fördjupar sitt lärande utifrån egna frågeställningar. Barn upplever att deras hypoteser och teorier är viktiga i det undersökande som pågår. Pedagogerna tar ansvar för när ny fakta eller material ska tillföras. Fakta och fantasi berikar varandra och barn och personal skapar ny kunskap tillsammans.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Andel vårdnadshavare som upplever att barnen i förskolan är delaktiga i demokratiska processer	93 %		År

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Arbeta med Kungsholmens pedagogiska ställningstaganden i förskolornas ledningsgrupper	2018-01-01	2018-12-31

Nämndmål:

4.7.3 Förskola och hem samverkar med varandra utifrån sina olika roller

Förväntat resultat

Vårdnadshavare upplever att de bemöts med respekt av förskolans personal. Vårdnadshavare känner att de har möjlighet till delaktighet och inflytande i verksamhet, uppföljning och utvärdering.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
♀ Andel vårdnadshavare till barn i förskolan som anser att de har möjlighet till samverkan med förskolan	85 %		År

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Förskolorna utvecklar informationen i verksamhetsbrev med syftet att tydliggöra följande utvecklingsområden; språk, digitala verktyg och pedagogiska miljöer	2018-01-01	2018-12-31

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.8 Offentlig upphandling utvecklar staden i hållbar riktning

Nämnden deltar i upphandlingar på olika sätt. Genom stadens centrala upphandlingar och genom centralt ledd utveckling av system för inköp och avtalsförvaltning skapas bättre förutsättningar för att i varje sammanhang agera med hållbar utveckling som mål. Vid gemensamma upphandlingar, tillsammans med andra nämnder, oftast med stöd av serviceförvaltningen, ställs relevanta krav. Så sker också i de upphandlingar av tjänster och varor som nämnden gör för egen räkning.

Inom parkmiljö påbörjas under 2018 arbetet för framtagande av förfrågningsunderlag för ny upphandling av drift av plaskdammar samt parkinvesteringar. Nuvarande avtal går ut våren 2019.

Nämndens pågående och planerade upphandlingar framgår av bilagorna 9a och 9b.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
♂ Andel elektroniska inköp	62 %	Tas fram av nämnden	Tertial
♂ Andel upphandlade avtal där en plan för systematisk uppföljning har tagits fram	85 %	85%	År

Nämndmål:

4.8.1 Nämndens upphandlingar och inköp utvecklar staden i hållbar riktning

Förväntat resultat

Inköp av varor och tjänster följer riktlinjer och görs genom avrop från centralt, gemensamt eller lokalt genomförda upphandlingar.

Uppföljning av ekonomi

Nämndens ekonomiska förutsättningar

Belopp mnkr	2017		Budget VP 2018		
	Prel. Slutlig budget, netto	Prognos utfall, netto	Kostnader	Intäkter	Netto
Driftsbudget					
Nämnd och förvaltningsadm	39,6	38,8	40,0	0,0	40,0
Individ- och familjeomsorg	67,3	74,6	154,1	-82,2	71,9
<i>Varav barn och ungdom</i>	<i>30,0</i>	<i>40,5</i>	<i>106,1</i>	<i>-74,0</i>	<i>32,1</i>
<i>Varav Vuxna</i>	<i>12,0</i>	<i>12,8</i>	<i>14,0</i>		<i>14,0</i>
<i>Varav socialpsykiatri</i>	<i>21,7</i>	<i>17,0</i>	<i>26,2</i>	<i>-8,2</i>	<i>18,0</i>
Stadsmiljöverksamhet	22,3	26,3	23,9	0,0	23,9
Förskoleverksamhet	293,1	291,1	324,6	-28,3	296,3
Äldreomsorg	493,5	481,5	733,0	-222,9	510,1
Stöd och service till funktionsneds.	196,2	195,4	222,9	-29,0	193,9
Fritid och kultur	12,3	11,4	11,5	-1,0	10,5
Arbetsmarknadsåtgärder	5,3	4,9	8,1	-2,5	5,6
Ekonomiskt bistånd	21,3	21,7	21,6	-0,6	21,0
<i>Varav handläggning</i>			<i>0,0</i>	<i>0,0</i>	<i>0,0</i>
Övrig verksamhet			3,5	0,0	3,5
Summa drift	1 150,9	1 145,7	1 543,2	-366,5	1 176,7
Investeringsplan					
Stadsmiljöverksamhet	22,0	22,0	12,9	0,0	12,9
Inventarier och maskiner	6,3	6,3	2,0	0,0	2,0
Summa investeringar	28,3	28,3	14,9	0,0	14,9

Stadsdelsnämnderna får sina medel tilldelade som ett anslag. Därefter har stadsdelsnämnden frihet att omdisponera anslaget och prioritera mellan verksamheterna, så länge de följer de mål och riktlinjer som kommunfullmäktige fastställt.

Nämnd och förvaltningsadministration

Resursfördelningssystemet ger inte någon särskild tilldelning av medel för nämnd- och förvaltningsadministration. Verksamhetsområdet omfattar nämnd och förvaltningsgemensamma kostnader för t.ex. lokaler, övergripande IT-kostnader, information och kommunikation samt ekonomi och HR. För att finansiera detta görs avdrag från samtliga verksamheter med 3,3 procent vilket motsvarar 40 mnkr. Jämfört med 2017 har budgeten ökat med 0,4 mnkr.

Individ- och familjeomsorg

För individ- och familjeomsorgen inklusive socialpsykiatri avsätts 71,9 mnkr. Detta är en ökning av budgeten med 5,2 mnkr jämfört med 2017. Den främsta orsaken till höjningen

inom verksamhetsområdet är en ökad satsning inom barn och ungdom.

Förvaltningen arbetar aktivt med att bibehålla och säkra kvaliteten inom givna budgetramar.

Schablonersättningen från Migrationsverket för ensamkommande asylsökande barn och ungdomar har från och med halvårsskiftet 2017 minskat med cirka 30 procent per placering. Förvaltningen arbetar aktivt med att få ned kostnaderna för alla dyrare placeringar.

Parkmiljöverksamhet

Driftbudgeten för stadsmiljöverksamhet är 23,9 mnkr. Nettobudget för parkdrift uppgår till 12,6 mnkr. För räntor och avskrivningar på gjorda parkinvesteringar och klimatinvesteringar budgeteras 11,3 mnkr. Förvaltningen förväntas ha fortsatta ökade kostnader 2018 för utsatta EU-medborgare som sover utomhus i parkerna. En budget i balans förutsätter att förvaltningen under året får kompensation för dessa extrakostnader.

Förskoleverksamhet

Förskolans budget bygger på antalet inskrivna barn den sista dagen varje månad. Förskoleschablonen höjs med 3% och förskolepengen höjs med 2,5% procent jämfört med föregående år. Den peng förskolorna erhåller ska uppgå till minst 80 procent av schablonen.

Förskolan Igeldammsgatan 22 planeras starta i augusti 2018. Fullt utbyggd kommer förskolan ha cirka 90-100 barn och en ateljé på gården. Medel är avsatta i budgeten för uppstartskostnader.

Äldreomsorgen

Äldreomsorgens nettobudget för 2018 är 510,1 mnkr vilket är en ökning med 16,6 mnkr. Ersättningsnivåerna för vård- och omsorgsboende indexuppräknas med 2,7 procent. Ersättningen för hemtjänst i ordinärt boende och dagverksamheten höjs med 2,5 procent.

Servicehusen har ändrat ersättningsystem och de tidigare 17 nivåerna ersätts med en fast timersättning som motsvarar 359 kr per beställd timme.

Budgeten bygger på samma antal personer som hade insatser hösten 2017.

Stöd och service till personer med funktionsnedsättning

För stöd och service till personer med funktionsnedsättning budgeteras totalt 193,9 mnkr. Detta är en minskning med 1,5 mnkr jämfört med prognosen för 2017. Trots att 8 mnkr har tillförts verksamhetsområdet förutsätter budgeten att förvaltningen fortsätter att systematiskt arbeta med åtgärder, bland annat för att minska de externa placeringskostnaderna.

Budgeten för stöd och service till personer med funktionsnedsättning fördelas dels som ett fast anslag, dels som ett prestationsrelaterat anslag i nivåer utifrån den enskildes behov av insatser.

Det fasta anslaget på 35,9 mnkr ska täcka kostnader för insatser enligt socialtjänstlagen (SoL) så som kostnader för hemtjänst, personlig assistans enligt LSS, ledsagarservice, kontaktperson, turbundna resor, avlösarservice samt vuxna som behöver särskilt boende enligt SoL. Det är svårt att få dessa kostnader att rymmas inom anslaget. Nytt för i år är att kompensation fås i tertialrapport 2 för faktiska kostnader gällande kommunalt bostadstillägg.

De prestationsbaserade ersättningarna inom gruppboende, daglig verksamhet och korttidsboende har höjts med 1,5 procent.

Fritid och kultur

Budgeten för fritid och kultur är 10,5 mnkr vilket är en minskning om 1,3 mnkr jämfört med 2017. Förändringen beror främst på minskat behov av kollo. Budgeten för kolloverksamhet bygger på att nämnden erhåller ett tilläggsanslag i Tertialrapport 1. För nationaldagsfirande avsätts 0,8 mnkr.

Arbetsmarknadsåtgärder

Budgeten för arbetsmarknadsåtgärder är 5,6 mnkr för år 2018. Detta är en ökning med 0,7 mnkr jämfört med 2017.

Föregående år hade förvaltningen 259 feriearbetare. I verksamhetsplanen avsätts ytterligare medel så att nämnden kan erbjuda 300 feriearbetare. Budgeten för arbetsmarknadsåtgärder förutsätter att nämnden erhåller ett tilläggsanslag i Tertialrapport 1 för feriearbetande ungdomar.

Ekonomiskt bistånd

Totalt budgeteras 21 mnkr för verksamhetsområdet vilket är en minskning med 0,3 mnkr jämfört med 2017. Minskningen beror på ett förväntat minskat behov av ekonomiskt bistånd i hela staden. Budgeten förutsätter att kostnaderna för ekonomiskt bistånd fortsätter att minska.

Antalet biståndshushåll förväntas bli något färre 2018.

Genomsnitt antal hushåll under januari-september 2017 var 135 vilket kan jämföras med 153 föregående år. Budgeten för 2018 räcker till 117 hushåll med ett medelbidrag på 9596 kr per månad.

Övrig verksamhet

Under övrig verksamhet finns reserverade 3,5 mnkr för oförutsedda kostnader.

Investeringar

Parkmiljö

Driftbudget för Kungsholmens stadsdelsnämnd är 12,4 mnkr. (0,4 mnkr omfördelas till andra verksamheter.)

Investeringar

Stadsdelsnämnden har i budget 2018 tilldelats 12,9 mnkr för investeringar och reinvesteringar i parker och grönområden. Dessa medel fördelas på följande objekt:

Mnkr	Budget 2018	Beskrivning
<i>Centrala medel</i>		
Spårvägsparken	0,5	Färdigställande av pågående upprustning.
Rålambshovsparken	1,8	Dagvattenanläggning, gräsmatta, skate, parkleken
Norr Mälarstrand	4	Förnyelse av strandstråket.
Signalparken	0,5	Program för upprustning
<i>Nycklade medel</i>		
Fredhäll/Marieberg	0,5	Tillgänglighetshöjande åtgärder
Rudbecksparken	1,5	Förnyelse, trädvård, sittplatser, belysning.
Västra Kungsholmen	1,5	Tillgänglighetshöjande åtgärder och brygga längs Kungsholms strandstig, lekutrustning i Nelly Sachs park, renovering av Kristinebergs plaskdamm.
Östra Kungsholmen	1,4	Tillgänglighetshöjande åtgärder, planteringar i Sysslomansparken, John Ericsson och Fågelbärgsgården.
Lilla Essingen	0,5	Tillgänglighetshöjande åtgärder
Stora Essingen	0,5	Tillgänglighetshöjande åtgärder, renovering av plaskdamm i Vängåvan.
Rålambshovsparken	0,2	Delfinansiering av centralt investeringsprojekt.
Totalt	12,9	

Försäljningar av anläggningstillgångar

Inga försäljningar av anläggningstillgångar är aktuella inom Kungsholmens stadsdelsförvaltning.

Resultatenheter

Förslag till resultatenheter för verksamhetsåret 2018 framgår av blankettbilaga, bilaga 1.

Med resultatenhet menas att enheten för över årets resultat, både över- och underskott. Om en resultatenhet uppvisar ett negativt resultat och saknar medel i sin fond, skall underskottet arbetas in under nästkommande år. Om detta inte sker skall enheten upplösas i samband med nämndens bokslut.

Verksamhetsprojekt (driftprojekt)

Inga verksamhetsprojekt är aktuella inom Kungsholmens stadsdelsförvaltning.

Budgetjusteringar

Ansökan om budgetjustering klimatinvesteringar

Stadsdelsnämnden har tidigare erhållit förhandsbesked om beviljande av klimatinvesteringsmedel 2018 till Rålambshovsparken, med 6,4 mnkr. Med fördjupat kalkylunderlag har en ny kostnadsuppskattning genomförts, varmed budgeten har justerats nedåt till **4,5 mnkr**.

Stadsdelsnämnden ansöker om budgetjustering om **1,6 mnkr** för klimatinvesteringar i solcellskomprimerande skräpkorgar och källsorteringskärl.

Stadsdelsnämnden ansöker om budgetjustering om **2,0 mnkr** för klimatinvesteringar i Norr Mälarstrand.

Stadsdelsnämnden ansöker om **230 tkr** för rening och återanvändning av leksand på lekplatser.

Stadsdelsnämnden ansöker om budgetjustering om **1,2 mnkr** för klimatinvesteringar i förvaltningens lokaler för fortsatt arbete med utbyte av äldre resursineffektiva vitvaror

Totalt ansöker nämnden om **9,5 mnkr** från kommunfullmäktiges i budget avsatta medel för klimatinvesteringar.

Samtliga budgetjusteringar ansöks om i bilaga 5.

Omslutningsförändringar

I kommunfullmäktiges budget har endast kostnader och intäkter för nämndens egen verksamhet tilldelats. Vid försäljning av verksamhet till andra kommuner och stadsdelsnämnder ökar nämndens sin omslutning på kostnads- och intäktssidan. Dessutom återsöker nämnden ersättning för kostnader avseende ensamkommande flyktingbarn. Nettot av omslutningsförändringen är alltid noll. Omslutningsförändringar för 2018 beräknas till 325,0 mnkr.

Mnkr	Budget KF 2018	VP 2018	Omslutnings- förändring
Kostnader	1 218,1	1 543,1	325,0
Intäkter	-41,5	-366,5	-325,0
Netto	1 176,6	1 176,6	0,0

Medel för lokaländamål

Inget att redovisa.

Övriga ekonomiska redovisningar

Inget att redovisa.

Kvalitetsarbete

Nämndens kvalitetsarbete utgår ifrån stadens program för kvalitetsutveckling. Utvecklingen av kvalitetsarbetet syftar till att nå målen om att kvaliteten ska förbättras, att brukarna ska vara nöjda med den kommunalt finansierade servicen samt arbetstillfredsställelse bland stadens anställda.

Styrning och ledning

Stadens system för integrerad styrning och uppföljning har fokus på resultat och effekter för den enskilde. Nämndens mål och förväntat resultat bryts ned till enhetsmål och arbetssätt och mäts genom indikatorer på olika nivåer i organisationen. Samtliga enheter arbetar med uppföljning och resultat från brukarundersökningar och indikatorer visar om nämndens mål har uppfylls.

Uppföljning och analys

Utveckling av kvalitet förutsätter en strukturerad verksamhetsuppföljning.

Inom förskola följs verksamheten upp av ledningsgrupperna tillsammans med pedagogerna. Genom olika uppföljningsverktyg ges en samlad bild med olika infallsvinklar. Verktygen är stadens kvalitetsindikator (självskattnings), brukarundersökningen och pedagogisk dokumentation. Verktygen utgår från skollag och läroplan för att kunna säkra kvalitet och visa på att alla barn får det de har rätt till.

Inom socialtjänsten genomförs uppföljning i enlighet med stadens rutin. Resultat från uppföljningen används för fortsatt utvecklingsarbete. Stadens brukarundersökning ger

kunskap om hur brukarna ser på kvaliteten i service och omvårdnad.

Äldreomsorgen arbetar med kvalitetsuppföljning i en tvärprofessionell arbetsgrupp, Resultat- och analysgruppen. Likvärdig uppföljning genomförs oavsett om verksamheten drivs i egen regi eller på entreprenad. Indikatorer används för att mäta om nämndens mål uppfylls. I dialog diskuteras utvecklingsområden, aktiviteter och gemensamma mål kontinuerligt under året.

Genom tydliga underlag som visar vilka resultat som leder till måluppfyllelse säkerställs att verksamheterna utvecklas i rätt riktning. Under 2018 fortsätter arbetet med resultatdialoger på olika nivåer, jämförelseanalyser genomförs samt uppföljning av stadens övergripande program.

Intern kontroll

I arbetet med att ta fram internkontrollplan ingår att göra väsentlighets- och riskanalys. Syftet är att säkra en effektiv förvaltning och undgå allvarliga fel och skador. Förvaltningsledning och övrig personal samverkar för att med en rimlig grad av säkerhet uppnå målen för den interna kontrollen.

Under 2018 ska arbetet med risk- och väsentlighetsanalyser utvecklas, utifrån stadens nya anvisningar.

Dialog för kvalitetsutveckling

Varje enhet har ansvar för att aktivt hitta former för brukardialog. Brukares, vårdnadshavares, anhörigas, och allmänhetens synpunkter och klagomål är viktiga och ska tas tillvara. Det är i dialog och samråd som en vidareutveckling av förvaltningens olika verksamheter kan ske. Exempel på dialog är att enheterna genomför fokusgrupper utifrån olika resultat och att nämndens råd bjuds in till dialog med fokus på trygghetsfrågor.

Ett ledarskap som bygger på dialog och samverkan är en viktig förutsättning för styrning av verksamheten. Chefsforum som hålls en gång per månad ger möjlighet till dialog, samverkan, internt lärande och utveckling. Det är enhetschefens ansvar att tillsammans med medarbetare tydliggöra mål, förväntat resultat och arbetssätt. Att aktivt söka och lära av andra verksamheter internt och externt är viktigt. Enheterna uppmuntras till deltagande i stadens kvalitetsutmärkelse. Ett deltagande stärker kvalitetsarbetet och ger möjlighet till lärande och utveckling.

Dialog om mål och resultat sker även vid förvaltningens uppföljningar både i egen regi och på entreprenad.

Digitalisering

Förvaltningen satsar på olika sätt på digitalisering utifrån målgruppernas behov och för att skapa effektiva verksamheter. Nytänkande uppmuntras samt anmälan till stadens förnyelse- samt digitaliseringspris.

Övrigt